

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Oscar Wilde a soumrak viktoriánské éry

Michaela Najmanová

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Oscar Wilde a soumrak viktoriánské éry

Michaela Najmanová

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Děkuji PhDr. Romanu Kodetovi, Ph.D. za velmi vstřícný přístup, cenné rady, odborné připomínky a vedení práce.

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2020

.....

OBSAH

1	ÚVOD	1
2	VIKTORIÁNSKÁ ÉRA	5
2.1	Společnost, struktura a normy viktoriánské éry	5
2.2	Britská literatura a kultura	9
3	ŽIVOT A DÍLO OSCARA WILDEA	13
4	KRITIKA VIKTORIÁNSKÉ SPOLEČNOSTI V DÍLECH OSCARA WILDEA	26
4.1	Obraz Doriana Graye.....	26
4.2	Divadelní tvorba v letech 1892–1895	32
4.3	De Profundis	41
5	ZÁVĚR	44
6	BIBLIOGRAFIE	48
6.1	Literatura.....	48
6.2	Internetové zdroje.....	49
7	RESUMÉ	51

1 ÚVOD

Viktoriánská éra se stala jednou z nejvýznamnějších období v dějinách Velké Británie. Během epochy, která byla pojmenována po královně Viktorii, zaznamenala monarchie výrazné průmyslové, kulturní, ale i sociální změny. Viktoriánská éra byla také charakteristická takzvanou viktoriánskou morálkou. Tento soubor pravidel „slušného chování“ byl již současníky podrobován nemilosrdné kritice. Jeden z nejvýraznějších protestů v uměleckém prostředí vyjadřoval irský umělec Oscar Wilde, který konfrontoval aristokracii pomocí svých děl, myšlenek i způsobem života. Jedním z jeho témat byla kritika pokrytecké společnosti, která veřejně schvalovala morální zásady, avšak mnohdy činila opak.

Cílem této bakalářské práce je analýza Wildeova života a díla v kontextu viktoriánské éry. Postihnout důležité momenty britských sociálních a kulturních dějin 19. století, s důrazem na jeho druhou polovinu, dále zasadit do uvedeného kontextu životní cestu umělce Oscara Wildea, včetně popsání kontroverze, kterou budil ve společnosti. Zvláštní pozornost je pak věnována analýze Wildeových literárních děl, přičemž práce si klade za cíl vystihnout znaky Wildeovy kritiky a popsat její následné přijetí či nepřijetí viktoriánskou společností.

Bakalářská práce je rozdělena do tří základních částí (kapitoly dva až čtyři). První z nich je členěna do dvou podkapitol, přičemž první podkapitola se zabývá vývojem Velké Británie v 19. století s důrazem na sociální změny, které společnost zasáhly různou měrou. Podkapitola rovněž nastiňuje základní principy viktoriánské morálky. Druhá podkapitola se věnuje britskému literárnímu prostředí 19. století, včetně krátkého pohledu na fenomén dandysmu, tedy na životní styl, který spočíval ve specifické formě mluvy, netradičnímu oblékání či zájmu o intelektuální a umělecká témata. Dandysmus ovlivnil Wildea nejen z pohledu sebe samého, ale také při prezentování některých osob ve svých dílech. Dandysmus se projevil například u lorda Henryho v románu *Obraz Doriana Graye* nebo u lorda Goringa v divadelní hře *Ideální manžel*. Následující kapitola popisuje život a dílo umělce Oscara Wildea. Bakalářská práce se v této části zabývá rovněž možnými vlivy, které Wildea inspirovaly při psaní jeho literárních děl. Nemalá část této kapitoly je věnována vztahu mezi Oscarem Wildeem a lordem Alfredem Douglasem. Tato homosexuální známost provokovala otce lorda Alfreda, markýze z Queensberry, který Wildea zažaloval za trestní čin hrubé neslušnosti proti dobrým mravům. Při soudním přelíčení došlo k neobvyklé reakci

společnosti, která i přes původní obdiv k Oscaru Wildeovi, změnila názor a přiklonila se na stranu markýze z Queensberry. Předkládaná práce se pokusila odpovědět na otázku – proč k takové změně názoru došlo a jakým způsobem se projevila.

Poslední kapitola analyzuje Wildeovu tvorbu. Podkapitoly jsou rozděleny na autorkou vybraná díla, přičemž každá podkapitola obsahuje popis děje, příklady Wildeovy kritiky společnosti a následné přijetí či nepřijetí viktoriánskou společností. Pro potřeby předkládané bakalářské práce byla vybrána díla: *Obraz Doriana Graye* (*The Picture of Dorian Gray*), *Vějíř lady Windermereové* (*Lady Windermere's Fan*), *Bezvýznamná žena* (*A Woman of No Importance*), *Ideální manžel* (*An Ideal Husband*), *Jak je důležité mítí Filipa* (*Importance of Being Earnest*) a spis *De Profundis*. Wildeova díla byla autorkou zvolena dle rozdílnosti žánrů, aby bylo možné zanalyzovat jednotlivé prvky kritiky obsažené v románu, divadelních hrách a ve spisu *De Profundis*, který byl původně adresován lordu Alfredovi. Práce si v této kapitole klade za cíl odpovědět na otázku – jakým způsobem Wilde provokoval tehdejší strnulou a pokryteckou společnost a proč i přes jeho výtky byla jeho díla tak oblíbená.

Předkládaná práce je založena na studiu odborné literatury v českém i anglickém jazyce. Důležitým zdrojem informací k sociálním změnám Velké Británie 19. století byla edice *Dějiny Británie* historika Kennetha Owena Morgana a kolektivu dalších autorů.¹ Za nejpřínosnější část této publikace autorka považuje devátou kapitolu *Věk liberalismu* od historika Colina Matthewa, který se v této kapitole zaměřil na jednotlivé faktory, které různou měrou ovlivnily celou společnost. Při studiu vývoje britské literatury 19. století autorka práce použila informace především od českého profesora literatury Karla Miličky.² Autor ve své publikaci *Od realismu po modernu* zasadil vývoj literatury do politického a historického kontextu, a čtenář si tak mohl vytvořit ucelený pohled na rychle se měnící literární styly především druhé poloviny 19. století. Autorce byla taktéž nápomocná publikace od jazykovědce Jaroslava Albrechta³ či emeritního profesora literatury Zdeňka Stříbrného, který na toto téma zpracoval dva rozsáhlé svazky pod názvem *Dějiny anglické literatury 1* a *2*.⁴

---

¹ MORGAN, Kenneth Owen a kol., *Dějiny Británie*, Praha 1999.

² MILIČKA, Karel, *Od realismu po modernu*, Praha 2002.

³ ALBRECHT, Jaroslav, *Přehledné dějiny anglické literatury*, Třebachovice pod Orebem 1947.

⁴ STŘÍBRNÝ, Zdeněk, *Dějiny anglické literatury (1)*, Praha 1987. STŘÍBRNÝ, Zdeněk, *Dějiny anglické literatury (2)*, Praha 1987.

Stěžejním dílem při analýze Wildeova života byla publikace literárního kritika a historika Richarda Ellmanna.⁵ Autor se zde zabývá podrobným náhledem na Wildeův život i tvorbu, přičemž autorka bakalářské práce považuje za velký klad knihy fakt, že autor čtenáři předložil taktéž Wildeovy dopisy, fotografie, či úryvky z Wildeových děl, které Richard Ellmann následně vysvětlil v kontextu Wildeova života. Velice podnětná byla i část publikace pojednávající o soudním procesu, který Richard Ellmann rozebral do detailu, včetně přepisu průběhu líčení ze soudní síně. Autorka bakalářské práce se zároveň pokusila kapitolu o Wildeově životě doplňovat studiem dalších Wildeových životopisů, přičemž za zmínku stojí publikace advokáta a politika Montgomery Hydea,⁶ který měl možnost setkat se s mnoha lidmi, kteří byli Wildeovi blízcí, včetně jeho syna Vyvyana Hollanda, lorda Alfreda Douglase či Roberta Rosse. Hydeův životopis tak čtenáři předložil i osobní zážitky jmenovaných a uváděl je do kontextu druhé poloviny 19. století. Hyde byl taktéž hlasitým zastáncem dekriminace homosexuality, a tak nemalou část Wildeova životopisu věnoval právě této problematice. Za zmínku taktéž stojí publikace sběratele Wildeova dopisů Ruperta Harta-Davise,⁷ který Wildeovu korespondenci rozdělil dle míst Wildeova pobytu.

Poslední kapitola bakalářské práce, která se věnuje rozboru a kritice Wildeových děl, byla čerpána především z publikací vydaných přímo Oscarem Wildeem: *Obraz Doriana Graye (The Picture of Dorian Gray)*, *Vějíř lady Windermereové (Lady Windermere's Fan)*, *Bezvýznamná žena (A Woman of No Importance)*, *Ideální manžel (An Ideal Husband)*, *Jak je důležité míti Filipa (Importance of Being Earnest)* a *De Profundis*. Při studiu rozboru Wildeovy kritiky společnosti byly autorce nápomocné odborné články a publikace. Za zmínku stojí články autorky Chelsea Kiddové⁸ a Patricka Duggana,⁹ či kapitola *Defacing Oscar Wilde* anglického profesora angličtiny Olivera Bucktona¹⁰ v knize *Secret Selves. Confession and Same-Sex Desire in Victorian Autobiography*. Autor se v této kapitole zabýval Wildeovou homosexualitou, kterou

---

⁵ ELLMANN, Richard, *Oscar Wilde*, New York 1988.

⁶ HYDE, Montgomery, *Oscar Wilde*, New York 1975.

⁷ HART-DAVIS, Rupert, *The letters of Oscar Wilde*, Londýn 1962.

⁸ KIDD, Chelsea E., *The Uselessness of Art: Critique and Contradiction in The Picture of Dorian Gray*. In: Papers and Publications: Interdisciplinary Journal of Undergraduate Research 6, 2017, 16, s. 83–88 [online]. Dostupné z: <https://digitalcommons.northgeorgia.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1190&context=papersandpubs> [cit. 2020-05-03].

⁹ DUGGAN, Patrick, *The Conflict Between Aestheticism and Morality in Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray*. In: Boston University. Arts and Sciences Writing Program [online]. Dostupné z: <https://www.bu.edu/writingprogram/journal/past-issues/issue-1/duggan/> [cit. 2020-05-03].

¹⁰ BUCKTON, Oliver S., *Secret Selves. Confession and Same-Sex Desire in Victorian Autobiography*, Chapel Hill 1998.

rozebíral v kontextu Wildeových děl, přičemž se soustředil nejvíce na dílo *Obraz Doriana Graye* a *De Profundis*. Autorce byl nápomocný i článek autora Michaela Doylena,¹¹ který vysvětloval důvody a okolnosti vzniku spisu *De Profundis*, včetně důkladného rozboru Wildeových myšlenek a pocitů.

---

¹¹ DOYLEN, Michael R., *Oscar Wilde's "De Profundis": Homosexual Self-Fashioning on the Other Side of Scandal*. In: *Victorian Literature and Culture* 27, 1999, 2, s. 547–566.

2 VIKTORIÁNSKÁ ÉRA

V roce 1837 nastoupila na trůn královna Viktorie a její téměř čtyřiašedesátileté panování bylo obdobím významných změn a úspěchů v dějinách Velké Británie. Éra vládnutí královny znamenala průmyslový, vojenský, vědecký rozvoj ale i kulturní rozvoj. Životní úroveň většiny obyvatelstva se pomalu zlepšovala, například díky možnosti nalezení kvalitnějšího bydlení či lépe placené práce, přesto přetrvávaly velké společenské rozdíly a společenské problémy. Vyšší vrstvy společnosti se naopak potýkaly s jinou skutečností. Byly svázány mravními a morálními pravidly, dané především královským dvorem.¹²

Vládnoucí upjatost si tak vysloužila kritiku, která byla velmi znatelná v uměleckém prostředí. Jedním z těch, kteří se rozhodli reagovat, byl například Oscar Wilde a pro porozumění jeho názorů na viktoriánskou společnost je nutné nastínit sociální, ale i umělecký kontext 19. století.

2.1 Společnost, struktura a normy viktoriánské éry

Během viktoriánské éry došlo k mnoha společenským změnám. Jednou z nich byla masivní urbanizace populace. V roce 1901, když skonala královna Viktorie, žilo až 80 % obyvatel Anglie a Walesu ve městech¹³ a Britské ostrovy se již v první polovině století staly „*první urbanizovanou společností na světě*“.¹⁴ Společně s nárůstem množství lidí žijících ve městech rostl i samotný počet obyvatel Spojeného království. Zatímco v roce 1750 žilo na Britských ostrovech asi 10,5 milionu lidí, o 150 let později se počet obyvatel zvýšil na 41,5 milionu.¹⁵

S urbanizací byl spjat i nový vzhled jednotlivých měst. Začala vznikat města úplně nová, některá byla upravována tak, aby svým obyvatelům poskytla dostatek prostoru na trávení volného času, budovaly se nové knihovny, parky či lázně. Neodmyslitelným faktorem, který pozměnil viktoriánská města, byla stavba a používání železnic. Vznikala sice nová pracovní místa a bohatším lidem se díky levné dopravě otevřela cesta k žití na předměstí, nevýhodou železnice se však stal hluk a všudypřítomné saze.¹⁶ Urbanizace tedy přinášela i stinné stránky, například v podobě sociálních problémů, které sužovaly většinu obyvatel i dříve, ale v dobách

---

¹² MORGAN, s. 410–433.

¹³ Tamtéž, s. 417.

¹⁴ HARRISON, John F. C., *Late Victorian Britain 1875–1900*, New York 1991, s. 14.

¹⁵ DAVIES, Norman, *Ostrovy, dějiny*, Praha 2003, s. 577.

¹⁶ MORGAN, s. 418.

industrializace se neustále prohlubovaly. S vidinou vyšších mezd a lepšího života odcházeli lidé z venkovských oblastí do průmyslových měst. Ne vždy se jim ale podařilo nalézt práci, a tak nakonec žili v chudobě a špatných hygienických podmínkách. V případě, že člověk z venkova práci ve městě našel, byl zaměstnán nejčastěji jako dělník či horník. Ti pak mnohdy bydleli ve slumech, tudíž jistota pohodlného žití se zdála být v nedohlednu. Kvalita jejich žití se ale postupně a pomalu zlepšovala. S urbanizací je taktéž spojen pokles počtu pracovníků v zemědělství, demografické změny a nerovnováha pohlaví na venkově. Ženy se samozřejmě také snažily ve městech prosadit, avšak počet odcházejících mužů nepřekonal.¹⁷ Migrace lidí probíhala neustále, množství těch, kteří se rozhodli odstěhovat se do měst, bylo srovnatelné s těmi, kteří se rozhodli emigrovat. Přičemž emigranti se nejvíce uchýlovali do Severní Ameriky, narůstal však i význam Austrálie, která se z trestanecké kolonie postupně transformovala v oblíbenou lokalitu.¹⁸

Během 19. století se situace lidí, kteří pracovali většinou v průmyslu, pravidelně zlepšovala. Reálné mzdy se u některých lidí téměř až dvojnásobily, a tak jim po zaplacení pravidelných výdajů zbývalo více finančních prostředků. Některým dělníkům s pravidelnými příjmy se pak dařilo získat lepší bydlení, strava byla různorodější, a díky výraznému zlevnění mýdla se zlepšila nejen hygiena, ale i kvalita bydlení.¹⁹ I „běžní“ lidé poznali luxus volného času, který si majetnější obyvatelé užívali již mnohem dříve. Pravděpodobně nejpopulárnějším způsobem, jak využít nově nabytý volný čas a finance, se stalo sledování fotbalových utkání, s čímž souvisí i rozmach sázení, a to nejen na fotbal, ale i na dostihy.²⁰ Britské ostrovy se nestaly kolébkou pouze fotbalu, vznikaly zde i další hry. Golf, kriket a tenis mají v britských dějinách své významné místo, které nelze opomenout. První zmínky o těchto hrách pocházejí ze 14. či 15. století, hrála je však pouze vysoká aristokracie. Během 19. století se situace změnila, popularita daných her se neustále zvětšovala a „běžným“ lidem již nebyla tak vzdálená. Kriket si získal významné postavení například i v oblasti školství a stal se oficiální hrou na všech stupních vzdělávání.²¹ V životě lidí se změnil i pohled na „rodinnou politiku“, charakterizovanou nižší porodností a pozdějším vstupem do svazku manželského. Fenomén zakládání menších rodin se objevil dříve u majetnějších

---

¹⁷ Tamtéž, s. 418–420.

¹⁸ DAVIES, s. 579–580.

¹⁹ MORGAN, s. 418–425.

²⁰ Tamtéž, s. 424–425.

²¹ DAVIES, s. 593–597.

obyvatel, pracujících se dotkl až později, během 80. let 19. století.²² Docházelo i k situacím, kdy žena manželství nikdy neuzavřela. Dokladem tohoto tvrzení je údaj z roku 1881, který zveřejnil historik Francis Michael Longstreth Thompson ve své knize *The Rise of the Respectable Society*: „[...] v roce 1881 se 12 procent žen ve věku čtyřicet pět až padesát čtyři let, v Anglii, a 19 procent žen ve Skotsku, nikdy nevdalo.“²³

Kromě dělnictva existovala také zcela nová vrstva obyvatel, vytvořená během druhé poloviny 19. století. Vznik takzvané „armády bílých límečků“²⁴, tedy pracovníků v bankovníctví či účetnictví, souvisel s proměnou ekonomického sektoru. Podniky již nebyly vedeny pouze rodinou, ale i profesionálními manažery. Zaměstnávání v ekonomickém sektoru se týkalo i mnoha žen, které našly uplatnění například v telefonních spojovatelkách. Tyto majetnější vrstvy spojovalo univerzitní vzdělání, protestantské vyznání a již zmíněný pokles narozených dětí v rodině. Majetnější obyvatelé začali dávat přednost vydržování si služebnictva a domu, před vysokými univerzitními poplatky a dalšími výdaji spojenými s výchovou dětí. S tím je spjata i částečná změna role ženy, která již neplnila pouze roli matky a pečovatelky o domácnost, ale mohla se realizovat i v charitativních činnostech, umění, dokonce i v místní politice. Postupně se tak zlepšovalo i vzdělávání žen, přesto však bylo stále významným problémem. Bylo jim sice umožněno studovat na univerzitách, chodit na přednášky a skládat zkoušky, titul však obdržet nemohly.²⁵

Široká veřejnost si prošla během panování královny Viktorie řadou změn, existovala však jedna společenská skupina, která se změnila nejméně. Touto společenskou skupinou byla anglická aristokracie.²⁶ V průběhu staletí si budovala svou silnou pozici, vlastnila většinu bohatství, zastávala nejvyšší posty ve společnosti a její dominance trvala až do konce 19. století. Malá a vzájemně úzce provázaná aristokratická společnost se vyznačovala snahou uchovat hodnoty, zároveň určovala vkus a pravidla chování, která ovlivňovala nejen jejich okolí, ale i společnost jako celek.²⁷ Aristokracie byla veřejností známa svou zálibou v trávení společenských sezón v Londýně a velkým množstvím volného času, který využívala například k pořádání honů, lovů a her. Královna Viktorie a její manžel, princ Albert, byli ve veřejném

---

²² MORGAN, s. 422–423.

²³ THOMPSON, Francis Michael Longstreth, *The Rise of the Respectable Society. A social History of Victorian Britain 1830–1900*, Londýn 2016, s. 52.

²⁴ MORGAN, s. 427.

²⁵ Tamtéž, s. 429–430.

²⁶ Tamtéž, s. 430.

²⁷ HARRISON, s. 29.

prostoru oblíbení, avšak královnin odchod do ústraní, po smrti manžela roku 1861, byl společností nelibě přijat, dokonce vyústil v republikánské hnutí.²⁸ Na počátku 70. let se situace uklidnila a ukázalo se, že problémem byla spíše „*nepřítomnost a nečinnost monarchie než existence monarchie*“.²⁹

S viktoriánskou společností a aristokracií jsou spojeny viktoriánské normy a daný způsob chování. Whigovský politik lord Melbourne si jednou dokonce postěžoval na královský dvůr slovy: „*Ta prokletá mravnost přivede nakonec všechno do záhuby*.“³⁰ Hodnoty udávala vysoká aristokracie a královský dvůr, přičemž znatelný vliv měly i mravy protestantismu. Sebeovládání ve viktoriánské éře mělo své významné místo. Zanechalo se potřásání rukou, změnila se mluva, byl vyloučen „*neparlamentní jazyk*“³¹, v konverzaci se uplatňoval vtip, ale zároveň se vyžadovalo zdrženlivé chování, které se očekávalo hlavně od ženského pohlaví. Klíčovou roli mezi společností a jednotlivcem tvořily křesťanské hodnoty, tedy převážně odříkání a tvrdá práce. Společnost byla zvyklá se s těmito myšlenkami seznamovat nejčastěji během vzdělávacího procesu a v kostele.³² Viktoriánská společnost také odmítala veškeré odchylky od daných vzorců chování. Kriminální činy, ať už vážné či méně závažné, byly trestány velmi tvrdě. Běžnou praxí se stalo vyvážení trestanců do Austrálie. Když se Austrálie začala měnit v oblíbenou lokalitu emigrantů a změnil se její status trestanecké kolonie, začalo se stavět od 30. let více věznic přímo na území Británie. Dle tehdejšího uvažování se měly vybudovat nejen věznice, ale i pověst. O věznicích se tedy mluvilo jako o děsivém a represivním místě, což mělo lidi „odradit“ od kriminálních činů.³³ I Oscar Wilde zažil viktoriánské puritánství, když byl odsouzen anglickým zákonem o homosexualitě. Wildeova orientace byla na veřejnosti i před soudním řízením známá a vždy se s ním pojila. Lidmi byl oblíbený, ale když stanul před soudem, byl po celou dobu trvání soudního procesu veřejně zostuzován, což poukazuje na kontrasty viktoriánské éry.³⁴ Viktoriánská morálka se neprojevila jen v oblasti způsobu konverzace, ale i v umění, které se stalo převážně konzervativním. Malířství

---

²⁸ MORGAN, s. 430–432.

²⁹ Tamtéž, s. 432.

³⁰ MAUROIS, André, *Dějiny Anglie*, Praha 1993, s. 396.

³¹ DAVIES, s. 610.

³² Tamtéž.

³³ *Historical Background, Life in Victorian Prisons*. In: National Archives [online]. Dostupné z: <https://www.nationalarchives.gov.uk/education/prisoner4099/historical-background/default.htm> [cit. 2020-01-16].

³⁴ ADUT, Arin, *A Theory of Scandal: Victorians, Homosexuality, and the Fall of Oscar Wilde*. In: *American Journal of Sociology* 111, 2005, 1, s. 213–214.

se vzdalo pokusů o modernizaci a umělci dali přednost nenáročným tématům, jak byla malba krajiny. Dokonce i tehdejší literatura měla jasné požadavky, neboť musela odpovídat představě odmítnutí veškeré neřesti či zločinu, čímž utrpěl ne jeden umělec viktoriánské éry.³⁵

2.2 Britská literatura a kultura

Od konce 18. století a po celé 19. století procházela společnost velkými změnami, které se odrazily i v uměleckých kruzích. Společnost zažila rozmach nových technologií, přírodních věd a díky například Pasteurovým objevům dokázala porazit některá onemocnění. Umělci cítili potřebu reagovat nejen na společenské změny, ale také na ty politické. Romantiky například výrazně ovlivnila Velká francouzská revoluce, realisty zas výrazný rozdíl mezi jednotlivými skupinami obyvatelstva.³⁶

Počátek 19. století se nesl v duchu romantismu, který se běžně rozděluje na dvě školy. I přes značné rozdíly, spojovaly obě generace spisovatelů společné znaky. Jedním z mnoha je nárůst významu osobnosti samotného autora, který chtěl zdůraznit své já a dokázat tak, že dílo je jeho osobním výtvozem. Romantická tvorba se upínala k minulosti, k světům exotickým a vysněným. Důležitou roli hrál zázrak, idealizovaný náhled na středověké období či vztah k přírodě. Právě příroda již nebyla jen jevem neměnným, naopak, příroda se stala místem pro únik z reality a zároveň měla působit jako místo záhadné a zázračné.³⁷ Obě generace zažívaly konflikt mezi vnitřním a reálným světem, který byl značně ovlivněn politickou situací v Evropě. První generace romantiků³⁸ zažila Velkou francouzskou revoluci, která vyvolala v lidech nejen naději, ale i následný rozpor mezi ideály. Starší generace básníků tak řešila svůj konflikt únikem do své fantazie, dob minulých a jezerní krajiny³⁹. Druhá generace byla více radikální. V jejich snění a únicích z reality se objevila i chuť změnit uspořádání společnosti. A zřejmě způsob jejich úniku se stal největším rozdílem mezi oběma generacemi.⁴⁰ Éra druhé romantické školy však netrvala příliš dlouho, neboť mezi lety

---

³⁵ DAVIES, s. 610.

³⁶ MILÍČKA, s. 15–16.

³⁷ ALBRECHT, s. 152–153.

³⁸ Za přední představitele druhé romantické školy jsou považováni William Wordsworth (1770–1850) a Samuel Taylor Coleridge (1772–1834). Tamtéž, s. 143–146.

³⁹ Odtud pochází další název pro první generaci romantiků: „jezerní básníci“. STRÍBRNÝ, *Dějiny anglické literatury (I)*, s. 364.

⁴⁰ Tamtéž, s. 364–379.

1821–1824 předčasně zemřeli tři hlavní představitelé⁴¹ a došlo k rozvoji nového uměleckého stylu, realismus. Neznamená to ale, že by romantické prvky vymizely, byly stále na živu, a to i během prvních let panování královny Viktorie.⁴²

Výraznou změnu v 19. století zaznamenalo postavení žen a to nejen v literárním světě. I přes konzervativní charakter společnosti se podařilo mnoha ženám prosadit, důkazem jsou například sestry Brontëovy. Emily Brontëová ve svém díle *Na Větrné hůrce* (*Wuthering Heights*) dokázala spojit romantické prvky nespoutané lásky s realistickým pohledem na život venkovských obyvatel a je tedy dokladem prolínání počátečního realismu s již odcházejícím romantismem.⁴³ Ani jedna ze tří sester Brontëových se však nevyhnula viktoriánské upjatosti a kritice. Jejich díla šokovala tehdejší společnost, a proto se jim dostalo uznání až dlouho po jejich smrti.⁴⁴

Od počátku viktoriánské éry taktéž došlo k vzniku komerčního knižního trhu, díky čemuž se mohla i střední vrstva zapojit do tvoření, ať už pouze čtením literárních děl, nebo přímo jejich vytvářením. Poměrně levné vydávání nových i starých románů se stávalo dostupnější pro stále více lidí. Významnou roli sehrály i noviny, které začaly vydávat romány na pokračování.⁴⁵ A právě v této fázi vstoupil na scénu asi nejvýznamnější představitel viktoriánské prózy, Charles Dickens. Stejně tak jako již zmíněný román Emily Brontëové, i Dickensův román *Oliver Twist* (*Oliver Twist*) nelze lehkou zařadit. Opět se zde objevují romantické náměty, tentokrát v podobě tajemné minulosti hlavního hrdiny. Přesto však Dickens dokázal v duchu realismu zachytit tvrdý život „běžných“ obyvatel. Jeho dílo se dotklo nejen ubohého života dětí v sirotčincích, ale taktéž nečinnosti úřadů při řešení sociálních problémů.⁴⁶ Reakce společnosti a magazínů byla různorodá. Zatímco literární časopis *The Literary Gazette* ocenil Dickensovu snahu zobrazit stinné stránky viktoriánské společnosti, církve už tak pozitivní nebyla. Vnímala *Olivera Twista* jako nemorální knihu pro to, jakým způsobem

---

⁴¹ Za přední představitele druhé romantické školy jsou považováni lord Byron (1788–1824), Percy Bysshe Shelley (1792–1822) a John Keats (1795–1821). Tamtéž, s. 379–393.

⁴² OLIVERIUSOVÁ, Eva, GRMELA, Josef, HILSKÝ, Martin, MAREK, Jirí, *Dějiny anglické literatury*, Praha 1988, s. 152–153.

⁴³ MILIČKA, s. 28–30.

⁴⁴ STŘÍBRNÝ, *Dějiny anglické literatury* (2), s. 476–484.

⁴⁵ ALBRECHT, s. 164.

⁴⁶ MILIČKA, s. 31–33.

byly popsány žebrácké podmínky v sirotčincích. Židovská obec zase protestovala proti vykreslení postavy Fagina.⁴⁷

Díky dalšímu rozvoji věd během viktoriánské éry došlo k přetransformování realismu v naturalismus. Objevil se nejdříve ve Francii, ale i na Britských ostrovech si získal své místo. Autoři nového uměleckého směru čerpali z nových poznatků neurologie, biologie a snažili se podrobovat lidské chování a psychiku experimentům.⁴⁸ Asi nejvýrazněji ve Spojeném království působil Thomas Hardy, který ve svých „*smutných a osudově determinovaných románech stačil ještě zachytit poslední náznaky pyšného konzervativního smýšlení a tradičních hodnot venkovského života, nenávratně ustupujících změněným společenským a mezilidským vztahům*“⁴⁹. Ale po vydání jeho posledního románu *Neblahý Juda (Jude the Obscure)* se strhla vlna kritiky v takové míře, že Hardy psaní románů zanechal a soustředil se pouze na poezii. Hardy v *Neblahém Judovi* vystoupil proti nemravnostem a přetvářce, kritizoval manželské svazky založené na majetkovém vlastnictví.⁵⁰ *Neblahý Juda* a Hardyho pesimismus společnost nemohla uznat nejen z důvodu morálky viktoriánské éry, ale také protože skrytě věděla, že se Hardy nemýlí a jeho výčitky vůči společnosti jsou oprávněné.⁵¹

Blížící se konec 19. století byl ve znamení narůstajícího napětí a problémů. Stále nezpomalující rozvoj vědy a techniky umožnil sice lidem poznat a používat nové vynálezy, zároveň se ale objevil i strach. Lidé, kteří byli daleko více informováni než kdy dříve v dějinách, začali mít obavy. Značná část obyvatelstva se domnívala, že po letech úspěchů může přijít pád a tato duchovní krize dostala název *fin de siècle*⁵². Se zrychlením životní tempa obyvatel souviselo i rychlé střídání a prolínání nových uměleckých postupů a stylů. Během poslední čtvrtiny 19. století se vytvořilo prerafaelistské hnutí, obdivující umění před Raffaelem, v anglickém prostředí zastoupeném především Algernonem Charles Swinburnem. Vedle prerafaelistů se do popředí dostal i Alfred Tennyson, který se klonil ke konzervativním hodnotám středověku. Umělci se začali koncem století sdružovat a vzájemně spolupracovat, vedli dialogy a přednášeli své názory ohledně rychle se měnícího a i značně zmateného světa.

---

⁴⁷ *How did people react to Oliver Twist when the novel was first published?*. In: eNotes Editorial [online]. Dostupné z: <https://www.enotes.com/homework-help/need-help-oliver-twist-need-react-560936> [cit. 2020-02-13].

⁴⁸ MILIČKA, s. 113–115.

⁴⁹ Tamtéž, s. 127–128.

⁵⁰ Tamtéž, s. 128–129.

⁵¹ ALBRECHT, s. 191.

⁵² Z francouzštiny = konec století. MILIČKA, s. 207.

Centrem nově vznikajících uměleckých směrů se stala Paříž, která dokázala vygenerovat významné umělce impresionismu, symbolismu, dekadence či prokletých básníků. Anglická literatura se sice moc neodchýlila od myšlenek realismu, přesto významnou roli sehrálo estétské hnutí, podobající se francouzskému symbolismu.⁵³ Autoři estétského hnutí „odmítali, aby umění imitovalo nedokonalé současné poměry; naopak se domáhali, aby byl svět za pomoci uměleckých výtvorů zcela přeměněn. [...] Odmítali považovat literaturu za užitkový produkt, jehož jediným měřítkem kvality by byl úspěch u lidového publika.“⁵⁴ Jedním z nejvýraznějších umělců poslední čtvrtiny 19. století se stal dramatik, prozaik a básník Oscar Wilde.⁵⁵ S Wildeem se však nepojilo pouze estétské hnutí, ale také fenomén dandysmu.

Dandysmus vznikl ve Francii a ve Spojeném království měl svou vlastní formu nazývanou „*New Dandyism*“⁵⁶. Dandy bylo označení pro člověka, který určoval módu, miloval krásu a řídil se heslem: „*Nechť je život dílem, tím jediným a největším dílem, byť určeným k zániku* [...]“.⁵⁷ Při konverzaci dandy používal ironii a vždy lidem vykal. Ze slova dandy se však stal 21. století marketingový pojem, jak tvrdil literární kritik a filozof Daniel Salvatore Schiffer. Dle něj šlo o chybnou interpretaci, neboť dandy nebyl jen člověk hezký s dobrým vkusem. Dandy byl mnohem víc, dandy měl svou filozofii, umění, hledal krásu. Dandysmus byla životní volba, nikoli trend.⁵⁸ Dandysmus se samozřejmě neprojevil jen u Oscara Wildea, dotkl se také „prokletého“ básníka Baudelaira, Barbeyho d’Aurevillyho či Huysmanse.⁵⁹ Ale byl to právě Oscar Wilde, který byl opravdu ztělesněním dandysmu. Mimo jiné je toho dokladem nesčetné množství ironických až sarkastických výroků o sobě samém. Tvrdil například, že „*uměleckým dílem nutno být, anebo umělecké dílo nosit*“.⁶⁰

---

⁵³ Tamtéž, s. 207–258.

⁵⁴ Tamtéž, s. 258.

⁵⁵ Tamtéž, s. 259.

⁵⁶ Z angličtiny = Nový dandysmus. BECKEROVÁ, Karin, *Literární dandysmus 19. století ve Francii*, Praha 2013, s. 136.

⁵⁷ COBLENCIOVÁ, François, *Dandysmus. Povinnost pochybnosti*, Praha 2003, s. 9.

⁵⁸ SCHIFFER, Daniel S., *Dandysmus, poslední záblesk heroismu*, Praha 2012, s. 23–26.

⁵⁹ COBLENCIOVÁ, s. 21.

⁶⁰ SCHIFFER, s. 67.

3 ŽIVOT A DÍLO OSCARA WILDEA

Oscar Wilde se stal významným esejistou, básníkem a dramatikem. Zároveň byl zástupcem několika literárních i myšlenkových proudů. Jeho život poznamenalo hnutí dekadentní, estetické a svým dandysmem byl známý nejen v Anglii, ale i v Paříži či Americe. Jeho osobní život se velmi prolínal se životem literárním, proto tyto dva života nebudou v práci odděleny.

Oscar Wilde se narodil 16. října 1854 v irském Dublinu jako druhý syn sira Williama Roberta Willse Wildea a Jane Francescy Agnes Wildeové. 26. dubna 1855 byl pokřtěn v kostele sv. Marka v Dublinu, a protože jeho rodiče kladli velký důraz na výběr jmen pro své děti, pojmenovali ho Oscarem Fingalem O'Flahertie Wildeem.⁶¹ Křestní jméno Oscar Fingal pocházelo pravděpodobně z irských legend, které se běžně dělí do takzvaných cyklů. Vedle mytologického, ulsterského a historického cyklu, existuje také feniánský cyklus, který je pojmenován po hlavní postavě, Finnovi Mac Cumhaillovi. Existují různé podoby čtení a psaní jména Finn, jednou z nich je Fingal. Jméno Oscar se objevuje v témže cyklu, mělo se údajně jednat o jednoho z členů Finnovy družiny.⁶² Jméno O'Flahertie byla upomínka na O'Flaithbheartaigha, krále West Connachtu v Irsku. V mládí si Oscar Wilde ještě přidal příjmení Wills, které používal i jeho otec na počest dramatika W. G. Willse.⁶³

Wildeův starší bratr, William, kterému rodina říkala Willie, se narodil v roce 1852 a jejich sestra Isola v roce 1857.⁶⁴ Otcem byl již zmíněný sir William Wilde, který se stal známým chirurgem a očním lékařem. V roce 1851 se oženil s Jane Francescou Agnes Elgee, která publikovala články a básně pod pseudonymem Speranza.⁶⁵ V roce 1854 se Jane a siru Williamovi narodil syn Oscar. Paní Wildeová si údajně přála spíše dívku než druhého chlapce. Tento názor zastával Wildeův přítel, Robert Ross, i rodinný přítel rodiny Wildeových, Luther Munday. Oba se několikrát vyjádřili o Jane Wildeové slovy, že Oscara do jeho deseti let vychovávala i oblékala jako dívku. Skepticky se k tomuto tvrzení vyjádřil americký literární kritik a historik Richard Ellmann ve své knize *Oscar Wilde*. Čtyřletý Oscar byl sice vyfocen v šatech, ale Ellmann zároveň dodal, že ve viktoriánské době bylo zcela obvyklé své děti oblékat i fotit právě v šatech.

---

⁶¹ ELLMANN, s. 15–16.

⁶² *Irish Myths and Legends*. In: *Irish Myths and Legends* [online]. Dostupné z: <http://www.irelandsmysandslegends.com/> [cit. 2020-02-21].

⁶³ ELLMANN, s. 16.

⁶⁴ Starší bratr Oscara Wildea se jmenoval celým jménem William Robert Kingsbury Wills Wilde a sestra Isola Francesca Emily Wildeová. Tamtéž, s. 15.

⁶⁵ HART-DAVIS, Rupert, *The letters of Oscar Wilde*, Londýn 1962, s. 3.

Ani ze zachovalé korespondence Wildeové s jejími přáteli nevyplývá, že by Oscara vnímala jako dívku.⁶⁶

Ještě před narozením Wildeovy sestry Isoly, se rodina v roce 1855 přestěhovala z Westland Row 21 na Merrion Square 1 v Dublinu. Bydleli zde ve velkém domě se šesti sluhy a německou a francouzskou guvernankou. Již v útlém věku tak Wilde prošel soukromým vyučováním a brzy se naučil francouzsky a německy. V roce 1864 nastoupil společně se svým bratrem do Portora Royal School. Oscarovi bylo 10 let, a stal se tak jedním z nejmladších žáků. Oba bratři byli značně rozdílní. Oscar neměl hudební vlohy, zatímco jeho bratr William disponoval hudebním sluchem a uměl hrát na piano. Už při studiu na Portora Royal School se začala projevovat Oscarova extrovertní povaha. Wilde se při každé příležitosti snažil ke své osobě strhnout pozornost a bavil ostatní studenty svými vtipy. Oba bratři také získali ve škole svou přezdívku. Oscarovi se říkalo „*Grey Crow*“, tedy „šedá vrána“, což byl podle Richarda Ellmanna možný podnět k výběru příjmení hlavního hrdiny knihy *Obraz Doriana Graye*.⁶⁷

Wildův zájem o literaturu se stal jeho předností již od studia na Portora Royal School, zde se ukázalo, že uměl velmi rychle číst a dokázal po přečtení textu okamžitě reagovat a vysvětlit pointu. Mezi jeho hlavní zájmy patřila nepovinná četba, zároveň se však vyhýbal činnostem, které mu připadaly nudné a nepodstatné.⁶⁸ Jeho dalším talentem se stalo psaní básní. *Requiescat* z roku 1881 sepsal na základě nešťastné události, kdy mu v únoru 1867 zemřel „*zlatý paprsek slunce, který tančil v jejich domě*“⁶⁹, jeho sestra Isola. Zemřela v necelých deseti letech, pravděpodobně na meningitidu. Wilde pravidelně navštěvoval její hrob a smrt tak blízkého člena rodiny velmi ovlivnila jeho další uměleckou tvorbu. Podle irského historika Owena Dudleyho-Edwardse, vzpomínal Wilde na svou sestru i při psaní již zmíněného románu *Obraz Doriana Graye*, kde byl Dorian zobrazen jako krásný a mladý muž a Wilde ho nenechal zestárnout. Stejně tak Wilde vnímal i svou sestru. Celý život na ni vzpomínal jako na krásnou, mladou a nesmrtelnou bytost. Wilde na brzkou smrt sestry nikdy

---

⁶⁶ ELLMANN, s. 16–17.

⁶⁷ Tamtéž, s. 18–23.

⁶⁸ Tamtéž, s. 21.

⁶⁹ *Isola Wilde*. In: Women's Museum of Ireland [online]. Dostupné z: <https://womensmuseumofireland.ie/articles/isola-wilde--2> [cit. 2020-02-22].

nezapomněl. Až do své vlastní smrti u sebe nosil vyzdobenou obálku, ve které byl pramínek jejích vlasů.⁷⁰

Po dvou letech truchlení nad ztrátou své sestry se Wilde plně ponořil do překladů a studia řeckých a latinských textů. Ještě na Portora Royal School vyhrál mnoho ocenění právě za své překladatelské schopnosti, přičemž nejvíce se zajímal o spisy Thúkydida, Platóna a Aischyla. Wilde dostal možnost roku 1871 studovat na nejstarší irské univerzitě Trinity College v Dublinu, kde dostal stipendium. Při studiu na univerzitě se dál věnoval řeckým či latinským textům a vyhýbal se sportovním aktivitám, stejně tak, jako při studiu na Portora Royal School.⁷²

V roce 1874 se Wildeovi podařilo získat další stipendium, tentokrát na Magdalen College v Oxfordu. Své studium na Trinity College tak nikdy nedokončil. Po prvním úspěšně dokončeném roce na anglické univerzitě strávil letní volno cestováním po Itálii, kde navštívil Florencii, Milán či Padovu a o svých dobrodružstvích pravidelně informoval svou matku i „*sira Williama*“, jak oslovoval svého otce.⁷³ V roce 1876 však sir William zemřel a rodina se poté dostala do finančních problémů. Wildeovi se však podařilo v roce 1878 vyhrát s básní *Ravenna (Ravenna)* prestižní Newdigatovu cenu, která pro něj znamenala nejen uznání jeho práce, ale také finanční odměnu, díky které se nemusel strachovat o svou budoucnost, která by spočívala, jak sám tvrdil: „*v odchodu z Oxfordu a děláni nějaké hrozné práce kvůli vydělání na chleba*“.⁷⁴ Rok po smrti svého otce odcestoval do Řecka se svým profesorem Johnem Pentlandem Mahaffym z Portora Royal School. Na této cestě napsal několik básní, včetně již zmíněné *Ravenny* a ve svých dopisech příteli Reginaldu Hardingovi pravidelně popisoval svůj obdiv k řecké kultuře a architektuře.⁷⁵ Zvýšený Wildeův zájem o řeckou kulturu a architekturu pramenil i ze seznámení se s Walterem Paterem a Johnem Ruskinem, kteří byli významnými představiteli anglického estetického hnutí. Wilde se s hnutím, které ze všeho nejvíc obdivovalo krásu, začal rychle ztotožňovat, a i on sám začal hledat čistou a dokonalou krásu.⁷⁶

Dosud není známo, kde Wilde během studia bydlel, protože zajištěné ubytování od univerzity měl pouze po určitou dobu. Rupert Hart-Davis, který vydal *Dopisy*

---

⁷⁰ Tamtéž.

⁷² ELLMANN, s. 21–32.

⁷³ HART-DAVIS, s. 3–11.

⁷⁴ GRECH, Leanne, *Oscar Wilde's Aesthetic Education: The Oxford Classical Curriculum*, Sunshine West 2019, s. 3.

⁷⁵ HART-DAVIS, s. 34–36.

⁷⁶ ELLMANN, s. 45–50.

Oscara Wilde (*The Letters of Oscar Wilde*), se domnívá, že „je pravděpodobné, že byl v Londýně, učil se okouzlovat společnost svou konverzací a rozvíjel svůj estetický vkus“.⁷⁷ Což tak i pravděpodobně bylo, neboť i Wildeův přítel Robert Sherard, který se stal jeho prvním životopiscem, popisoval, jak se z neznámého muže stával dandy⁷⁸. Wilde se totiž, jak napsal Robert Sherard, ještě při studiu na univerzitě snažil najít vydavatele pro své básně, ale několikrát selhal, a tento neúspěch byl pro něj dalším podnětem k přemýšlení o svém módním vkusu i chování. Wilde se domníval, že jeho nezdar pramenil z nevýrazného vzhledu a pomoci oblékání, které bude netradiční, si získá popularitu a stane se známou osobností.⁷⁹ Jeho charakteristický vzhled zahrnoval „sametový kabát, kalhoty ke kolenům, volnou košili s rozevřeným límcem, neutaženou kravatu nějakého neobvyklého odstínu [...] a na veřejnosti se objevoval s lilií nebo slunečnicí v ruce.“⁸⁰ Známy byl také svými dlouhými vlasy a vždy oholenou tváří.⁸¹ Ohledně Wildeova vkusu se vyjádřil i jeho syn, Vyvyan Holland, který označil procházky s květinou za pověru, neboť jeho otec říkával: „*To mohl udělat kdokoli. [...] Obtížné bylo dosáhnout toho, aby lidé věřili, že jsem to tak dělal.*“⁸²

Po dokončeném studiu na Oxfordu se Wilde přestěhoval do Londýna, kde bydlel se svým přítelem Frankem Milesem, kterého poznal právě na Oxfordu. Miles působil jako malíř a jeho práce se soustředila na portrétování žen, což vedlo k Wildeově seznámení se s Lily Langtryovou, londýnskou herečkou. V této době se stala Wildeovou hlavní múzou a vytvořil pro ni několik básní, včetně básně *The New Helen*. V roce 1881 vyšla Wildeova sbírka *Básně (Poems)* a poslal jedno vydání právě Langtryové s věnováním: „*Heleně, dříve z Tróji, nyní z Londýna.*“⁸³ Wildeovy názory, články a krátké povídky byly v době jeho pobytu v Londýně známé veřejnosti díky bratrovi Williamovi, který v Londýně působil jako žurnalista. William měl k dispozici i kontakty na redaktory, s nimiž Oscara seznámil.⁸⁴ Wilde se tak stával více populárním a večery trávil ve „vysoké“ společnosti, kde se setkával s Gladstonem, Balfourem nebo Disraelim, se kterými si i dopisoval. Wildeův život v Londýně poznamenalo i několik žen. Kromě již zmíněné Lily Langtryové se seznámil s Gladys, hraběnkou z Lonsdale

---

⁷⁷ HART-DAVIS, s. 59.

⁷⁸ Dandy je označení pro člověka, který je idolem. Vyznačuje se vkusným stylem oblékání a výtečným smyslem bavit společnost. BECKEROVÁ, s. 9.

⁷⁹ SHERARD, Robert H., *The Life of Oscar Wilde*, Londýn 1906, s. 160–161.

⁸⁰ Tamtéž, s. 160–161.

⁸¹ Tamtéž, s. 161.

⁸² HOLLAND, Vyvyan, *Oscar Wilde*, New York 1991, s. 29.

⁸³ HYDE, s. 40.

⁸⁴ HOLLAND, s. 28.

a Sarah Bernhardtovou. Wildeova matka doufala ve sňatek svého syna právě s ovdovělou hraběnkou z Lonsdale, ona si však nakonec vybrala lorda de Greye. Pro Sarah Bernhardtovou Wilde pracoval jako neplacený pomocník a vždy tuto ženu obdivoval.⁸⁵

V roce 1880 napsal Wilde svou první divadelní hru *Věra, aneb Nihilisté* (*Vera, the Nihilist*), ale žádný producent neprojevil zájem.⁸⁶ V témže roce se s Frankem Milesem přestěhovali do Tite Street v londýnském městském obvodu Chelsea, kde společně žili jen jeden a půl roku. Jejich spolubydlení narušil Wildeův odjezd na přednáškové turné po Americe, kam ho pozval anglický „hledač talentů“ Richard D'Oyly Carte.⁸⁷

Na příležitosti přednášet v Americe měl velký podíl Oscarův bratr William, který kdykoli to bylo jen možné, prosazoval Oscarovy počiny a úspěchy, které si mnohdy přibarvil. Oscar byl pozván do Ameriky především díky zveřejněnému článku svého bratra. Článek hovořil o neuvěřitelném vydaných *Básní*, což následně vyvolalo velký obdiv u společnosti. Wilde zároveň doufal, že by při té příležitosti mohlo dojít k produkci *Věra, aneb Nihilisté*.⁸⁸

Wilde odplul z Liverpoolu 24. prosince 1881 a po cestě trvající devět dní dorazil do New Yorku. První přednáška proběhla 9. ledna 1882 na téma *Anglická renesance*. Wilde se dočkal až nečekaného úspěchu. Z New Yorku vyrazil do Philadelphie, kde ho večer čekala oslava, kterou pro něj uspořádal vydavatel místního časopisu Robert Stewart Davis. Bylo rozesláno přes 300 pozvánek, mimo jiné byl pozván Walt Whitman i tehdejší americký prezident, Chester Arthur, ani jeden z nich však nedorazil. Wilde se ale přeci jen s Waltem Whitmanem setkal a z jejich setkání byl nadšený, neboť Whitmana velmi obdivoval. Wilde ve Philadelphii absolvoval jedinou přednášku, a i přes poměrně velké publikum, které zahrnovalo zhruba tisíc lidí, neskrýval své zklamání. Posлуhači byli podle něj bez zájmu a dokonce přemýšlel nad předčasným ukončením celé přednášky. Wilde se následně přesunul do Washingtonu, kde se dočkal pozitivních ohlasů. Například od George Maxwella Robesonova, který tehdy zastával funkci předsedy republikánského výboru. Po dalších úspěšných přednáškách v Baltimoru, Bostonu, New Havenu či Chicagu, se vrátil na začátku května zpět do New Yorku. Během jeho cesty se k němu dostala zpráva o republikánské skupině *Phoenix*

---

⁸⁵ HYDE, s. 40–41.

⁸⁶ HOLLAND, s. 29.

⁸⁷ HYDE, s. 43–50.

⁸⁸ Tamtéž, s. 49–50.

Park Murders, která zavraždila ve Phoenix Parku v Dublinu hlavního tajemníka pro Irsko lorda Thomase H. Burkeho, který byl známým rodiny Wildeových.⁸⁹ Reportérka, která Wildea o této události informovala, se ho rovněž zeptala, co si o celé události myslí, načež jí odpověděl slovy: „*Když svoboda přijde s rukama pohlcenýma krví, je těžké si s ní potřást rukou.*“⁹⁰ Rozhodl se v New Yorku zůstat, neboť měla dorazit Lily Langtryová, kterou srdečně přivítal s liliemi v ruce. Po společně stráveném čase se Wilde vydal opět na cesty, přednášel v Montrealu i Ottawě a svůj pobyt v Americe následně shrnul slovy: „*Amerika je zemí bezkonkurenční vitality a vulgárnosti, lidí, kteří se nezajímají o jiné hodnoty než o své vlastní. A ti, kteří vás milují a nenávidí, to dělají s vášnivým zápalem.*“⁹¹

Wilde se vrátil zpět do Londýna roku 1883, kde se setkal se všemi přáteli a vyprávěl jim své zkušenosti z Ameriky. Nezdržel se zde ale dlouho, neboť opět odcestoval, tentokrát na tři měsíce do Paříže, kde se setkal s Verlainem, Hugem, Zolou i Daudetem.⁹² Po návratu z Paříže v květnu 1883 napsal příteli: „*Oscar prvního období je mrtvý, nyní máme co dělat s Oscarem druhého období, který nemá nic společného s gentlemanem s dlouhými vlasy, který se procházel po Piccadilly se slunečnicí v ruce.*“⁹³

V Londýně se sešel s Constance Lloydovou, kterou poznal na večírku již před odjezdem do Ameriky v roce 1881. Během přednáškového turné jí psal dopisy a po návratu ji požádal o ruku. Constance v dopise jeho nabídku přijala a v roce 1884 se vzali. Hned o rok později se narodil syn Cyril a v roce 1886 se narodil druhý syn Vyvyan Oscar Beresford.⁹⁴ Wilde údajně vyjádřil lehké zklamání při narození druhého syna, neboť si velmi přál dceru, aby ji mohl pojmenovat po své zesnulé sestře Isole.⁹⁵ Wilde děti a manželku miloval, věnoval své ženě velké množství, ale po narození obou synů se jejich vztah začal měnit. Nikdy nebyl mužem, který by rád přijímal hosty své manželky a nebavili ho ani běžné konverzace. Většinou se takovýchto setkání účastnil, jen aby potěšil svou manželku. Stále častěji si tak začal zvat své hosty sám a dle svého uvážení, s čímž se pojily i pozdější problémy mezi manželi. Během manželství měl Wilde mimomanželské poměry s ženami i muži. Pravděpodobně první homosexuální

---

⁸⁹ Tamtéž, s. 51–71.

⁹⁰ Tamtéž, s. 71.

⁹¹ Tamtéž, s. 81.

⁹² HART-DAVIS, s. 135.

⁹³ PEARSON, Hesketh, *The Life of Oscar Wilde*, Londýn 1946, s. 78.

⁹⁴ Tamtéž, s. 110–117.

⁹⁵ HYDE, s. 106.

poměr měl s Robertem Rossem, který byl tou dobou studentem na univerzitě Cambridge. Seznámili se v roce 1886, tedy ve stejném roce, co se Wildeovi narodil druhý syn. Oscar se velmi nerad účastnil rodinných setkání, obzvlášť pak setkání přátel své manželky Constance, ale i přes svou nechuť k těmto sešlostem vyšel manželce vždy vstříc a přišel. Rodinných večírků se však vždy účastnil jen pod podmínkou, že si s sebou přivede Roberta Rosse. Před Constance a jejími přáteli ho oslovoval *Bobbie*, což mnohokrát vedlo k hádkám mezi Oscarem a manželkou.⁹⁶

V letech 1885–1890 pracoval pro *The Pall Mall Gazette* a *The Woman's World*, kde sdílel své krátké povídky, eseje a pohádky. Během těchto pěti let začal Wilde zažívat velké úspěchy.⁹⁷ V roce 1887 otiskly noviny *The Court and Society Review* povídku *Cantervillské strašidlo* (*The Canterville Ghost*) a v květnu 1888 byla publikována kniha *Šťastný princ a jiné pohádky* (*The Happy Prince and the Other Tales*).⁹⁸ V roce 1890, kdy odešel z deníku *The Woman's World*, napsal román *Obraz Doriana Graye*. První verze byla vydaná v červenci 1890, v literárním časopise *Lippincott's Monthly Magazine*, který byl vydáván ve Philadelphii.⁹⁹ Angličtí literární kritici Wildeovi vyčítali, že je „*nestoudný, neřestný, nechutný, morbidní, že si libuje ve špíně, že píše o věcech, které mají zajímat pouze kriminalisty, že kazí mládež, že vyzývá k nemorálnosti.*“¹⁰⁰ V Anglii byl román vydán v knižní podobě až poté, co jej Wilde upravil a přidal šest kapitol, které si vyžádal nakladatel.¹⁰¹ Kritika však neustávala, v rubrice *Recenze a časopisy* magazínu *The Scots Observer* přišly negativní reakce od Charlese Whibleyho: „[...] *Pan Wilde má důvtip, dovednost a styl; ale pokud umí psát jen pro šlechtice postavené mimo zákon a perverzní posličky, čím dříve se chopí krejčovství (nebo nějakého jiného slušného řemesla), tím lépe pro jeho reputaci a veřejnou mravnost.*“¹⁰² Wilde nečekal dlouho s odpovědí: „[...] *Umělec nemá mít žádné etické sympatie. Ctnost a bezbožnost jsou pro něj jednoduše tím, co barvy na paletě malířů. Tvrdím, pane, že [příběh] uspěl. Každý vidí v Dorianovi Grayovi svůj vlastní hřích. Co jsou hříchy Doriana Graye, nikdo neví.*“¹⁰³ V roce 1892 došlo k publikování

---

⁹⁶ PEARSON, *The Life of Oscar Wilde*, s. 116–118.

⁹⁷ Tamtéž, s. 119.

⁹⁸ Tamtéž, s. 132–136.

⁹⁹ HYDE, s. 117.

¹⁰⁰ Doslov překladatele J. Z. Nováka v knize *Obraz Doriana Graye*. WILDE, Oscar, *Obraz Doriana Graye, Cantervillské strašidlo*, Praha 2016, s. 377–378.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 378.

¹⁰² HYDE, s. 117–118.

¹⁰³ Tamtéž, s. 118.

divadelní hry *Vějíř lady Windermerové*, která byla opět hojně kritizována, avšak veřejnost ji stejně jako *Doriana Graye* zatím nezatracovala.¹⁰⁴

V létě roku 1891 došlo ve Wildeově životě k zásadnímu přelomu. Právě v tomto roce se seznámil s lordem Alfredem Bruceem Douglasem, kterému se říkalo *Bosie*. Wilde začal brát Alfreda velmi často domů na společné večere, kterých se účastnila i Constance. Alfred o svém vztahu ke Constance napsal příteli dopis, ve kterém stálo: „*Mám ji rád a ona má ráda mne. Řekla mi, po roce co mě znala, že mě má nejraději ze všech Wildeových přátel [...]*.“¹⁰⁵ Wilde však neudržoval homosexuální vztah pouze s Robertem Rossem a Alfredem Douglasem. Chlapců bylo mnohem více, což mu později, při jeho soudním řízení, velmi ublížilo. Skrz přítele Alfreda Taylora, získal Wilde kontakty na mladíky a muže, se kterými trávil čas. Většinou se jednalo o chudé homosexuální muže z ulice, ale mezi jeho „partnery“ patřili i úředníci nebo někteří novináři. Wilde se se svou orientací nijak netajil, hlavně během pobytů v Paříži, kde o své homosexualitě vyprávěl přátelům.¹⁰⁶

Během vztahu s Alfredem Douglasem napsal Wilde další divadelní hru, tentokrát s názvem *Bezvýznamná žena*, která měla premiéru 2. ledna 1893 v Královském divadle v Londýně. Další divadelní hru, *Salomé*, napsal Wilde již v roce 1891, ale knižně byla vydána až roku 1893 v Paříži.¹⁰⁷ Během zkoušek v Londýně byl Wilde informován, že úřad lorda Chamberlaina, který měl pravomoc rozhodovat o licenci divadelních představení, zamítl uvedení hry *Salomé* v anglických divadlech, neboť si Wilde nezajistil cenzurní souhlas. Zároveň nemohla být Wildeova hra uvedena, protože porušovala zákon, který zakazoval dramatizaci biblických předmětů. *Salomé* byla vydána v Anglii alespoň v knižní podobě roku 1894.¹⁰⁸ I přes mnohdy velmi kritické názory recenzentů se Wildeovi podařilo zaujmout veřejnost, která zbožňovala buďto jeho osobu nebo jeho hry. Díky své slávě si vydělával mnoho peněz a po vydání *Bezvýznamné ženy* koupil domek v Goringu, kde pobýval převážně s Alfredem Douglasem¹⁰⁹. Vztah mezi Wildem a Alfredem byl velmi nevyrovnaný. Když byl Alfred nemocný, Wilde za ním pravidelně docházel, obklopoval ho láskou, dary a pozorností. Když však onemocněl Wilde, Alfred se neukázal. Po této události se Wilde rozhodl pro rozchod, který se však neuskutečnil vzhledem k úmrtí Alfredova bratra.

---

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 135–138.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 142–143.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 186 – 187.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 151–154.

¹⁰⁸ PEARSON, Hesketh, *Five plays by Oscar Wilde*, New York 1961, s. IX.

¹⁰⁹ HARRIS, Frank, *Oscar Wilde*, New York 1989, s. 103–104.

Wildeovi bylo taktéž několikrát vyhrožováno ohledně zveřejnění dopisů, které si s Douglasem posílal, nijak se tím netrápil, vždy dotyčnému zaplatil a považoval celou záležitost za ukončenou.¹¹⁰

V roce 1895 se Wildeovi podařilo vydat další divadelní hru, s názvem *Ideální manžel*, avšak největší úspěch zaznamenal po vydání komedie *Jak je důležité mítí Filipa*, kdy se dočkal přijetí nejen od společnosti, ale také od kritiků, se kterými mnohdy slovně „bojoval“.¹¹¹

Rok 1895 znamenal znamenitý úspěch z hlediska Wildeovy profesní kariéry, ale také velký pád z hlediska osobního života. Po necelých pěti letech od seznámení s Alfredem Douglasem se začal zapojovat do vztahu, prozatím jen pomocí nenávisných dopisů, i Douglasův otec, markýz z Queensberry.¹¹² Konverzace mezi markýzem z Queensberry a jeho synem se začala vyostřovat už kolem roku 1894, kdy Queensberry napsal: „[...] V bolestivější části tohoto dopisu přichází tvoje intimita s Wildeem. Musí to přestat nebo ti zastavím veškerý přísun peněz. Nebudu se snažit analyzovat tuto vaši intimitu, [...], ale podle mého názoru je pózování stejně špatná věc jako kdyby to byla pravda.“¹¹³ Vztah mezi otcem a synem se neustále zhoršoval, Douglasův otec sledoval syna i Wildea na veřejnosti a snažil se jim působit nepříjemnosti. Markýz Queensberry se taktéž rozhodl navštívit Oscara Wildea přímo v jeho domě, kde ho ponižoval.¹¹⁴ Na tuto událost reagoval Alfred, který svému otci napsal: „[...] Od vašeho vystoupení v domě O. W. jsem učinil rozhodnutí stýkat se s ním dále v restauracích jako *The Berkeley*, *Willi's Rooms*, *The Cafe Royal*, atd., budu na tyto místa chodit kdykoli si vyberu a s kýmkoli si vyberu. [...] Pokud by vás O. W. stíhal u Ústředního trestního soudu za urážku na cti, dostal byste za své urážky sedmiletý trest. I když vás nenávidím, chci se tomu vyhnout kvůli rodině, ale pokud se mě pokusíte napadnout, budu se bránit nabitým revolverem, [...]“.¹¹⁵

Markýz Queensberry dokonce plánoval narušit premiéru hry *Jak je důležité mítí Filipa*, která se konala v divadle svatého Jakuba. O tomto plánu se však Wilde dozvěděl, a proto proběhlo představení bez vyrušení a dočkalo se již zmíněného úspěchu.¹¹⁶ Queensberry však neotálel dlouho a ještě ten večer nechal v klubu

---

¹¹⁰ FANEL, Jiří, *Gay historie*, Praha 2000, 261–262.

¹¹¹ HARRIS, s. 107.

¹¹² MURRAY, Douglas, *Bosie. A biography of Lord Alfred Douglas*, New York 2000, s. 56–57.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 57.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 64

¹¹⁶ HYDE, s. 195–196.

Albermale dopis se slovy: „*Oscaru Wildeovi, co se chová jako sodomita.*“¹¹⁷ Po neustálém napadání ze strany markýze z Queensberry se Wilde společně s Robertem Rossem a Alfredem Douglasem rozhodli, že se obrátí na advokáta Charlese O. Humphreysa za urážku na cti provedenou markýzem z Queensberry. Po jejich rozhovoru požádal Humphreys o markýzovo zatčení a obrátil se na Edwarda Clarka a Charlese W. Mathewse, aby Wildea zastupovali. Queensberry byl sice odveden na policejní stanici ve Vine Street v Londýně, ale řízení vedené soudem v Great Marlborough Street stanovilo odložení celé události na týden a markýz byl propuštěn na kauci. Tato Wildeova snaha o zažalování markýze se však brzy obrátila proti němu.¹¹⁸

Přelíčení bylo zahájeno 3. dubna 1895 a proti Wildeovi se postavila jeho vlastní literární díla. Markýzův obhájce Carson se nejvíce soustředil na román *Obraz Doriana Graye*. Carson předčítal pasáž, kde malíř Basil opěvoval Doriana Graye. Wilde si stál za svým názorem a neustále opakoval, že pro Basila jakožto umělce bylo samozřejmé, že bude nadšený z poznání tak nádherné osobnosti.¹¹⁹ Neboť o to v umění jde, poznávat to dokonalé. Carson tedy položí další dotaz:

„*Myslíte si, že cit muže k druhému muži je morálním druhem citu?*“

„*Říkám, že je to cit umělce ke krásné osobnosti.*“

„*Nepoznal jste nikdy city, jež tu popisujete?*“

„*Ne. Nedovolil jsem nikdy žádné osobnosti, aby ovládla mé umění.*“

„*Cituji: ,Doznávám, že tě šíleně zbožňuji. Měl jste ten pocit?*“

„*Nikdy jsem se nikomu nepodivoval, kromě sobě samému. Ten výraz je, jak musím přiznat, vypůjčen ze Shakespeara.*“

„*Čtu dále: ,Toužím tě mít sám pro sebe.*““

„*Zdá se, že je to tedy vzrypělá vášeň.*“

„*Lidé, kteří nesdílejí vaše názory, by mohli mít o těchto místech jiné mínění.*“

„*Jistě. Ale prosím vás, nevyslychejte mě o nevědomosti jiných lidí.*“¹²⁰ V této chvíli ještě stále veřejnost za Wildeem stála. Existují doklady o tom, že mnoho lidí považovalo Wildeovy odpovědi během soudního přelíčení za zábavné a trefné. Po vyčerpání svých dotazů ohledně Wildeových děl, přešel k otázkám ohledně jeho vztahu s Alfredem Douglasem, Alfredem Taylorem a ostatními muži. Soudci byl představen

---

¹¹⁷ FANEL, s. 263.

¹¹⁸ HYDE, s. 195–199.

¹¹⁹ FANEL, s. 264.

¹²⁰ Tamtéž, s. 264–265.

seznam třinácti mužů, se kterými měl Wilde mít homosexuální styk. Na otázku, zda líbal šestnáctiletého sluhu, Wilde odpověděl: „*Byl to přírodou obzvláštní škaredostí obdařený mladík, a tak jsem s ním měl soucit.*“¹²¹ Wildeův advokát se během soudního líčení moc neprojevoval a nakonec požádal vzít žalobu na markýze z Queensberry zpět. Po stažení žaloby se však Queensberry se svým zástupcem rozhodli Wildea žalovat z přečinu sodomie.¹²² Společnost, která byla do té doby Wildeovi nakloněná, se začala obracet zády. Ve dvou divadlech, kde se hrály jeho hry, se rozhodli vymazat Wildeovo jméno. Poté byly z programu staženy i samotné hry. V Americe se postupovalo stejně. Herečka, která měla hrát v divadelní hře *Bezvýznamná žena* a měla ji tak představit celým Spojeným státům, se rozhodla celé turné zrušit. Proti Wildeovi se postavila nejen řada přátel z Anglie, ale i z Francie.¹²³ Společnost tak pokrytecky odsoudila člověka, kterého ještě před pár dny milovala, pravidelně chodila na jeho představení, a zároveň s chutí četla jím napsané eseje, román či novinové články. Změna pohledu na Oscara Wildea pravděpodobně souvisela s dvoutvárností tehdejší společnosti, která se na jednu stranu veřejně hlásila k dodržování morálních zásad, na druhou stranu podporovala umělce, který právě tyto hodnoty kritizoval. Nikoli však proto, že by byly z podstaty špatné, ale proto, že byly dodržovány nejvíce v případech, kdy měly člověku zajistit dobré postavení a pověst.

Wildeovo další slyšení začalo 11. dubna a poslední, třetí, slyšení se konalo 18. dubna. Wilde měl být obviněn z neslušnosti a sodomie. Společně s ním byl souzen i Alfred Taylor. Soud začal 26. dubna 1895, soudce po slyšení předložil porotě čtyři dotazy. Porota po třech hodinách a čtyřiceti minutách nebyla schopna rozhodnout, a tak bylo jasné, že dojde k dalšímu soudu. Wilde byl mezi těmito dvěma soudy ve vězení Holloway. Byla mu stanovena kauce na 5 tisíc liber. Pouze s pomocí nejvěrnějších přátel se podařilo částku složit. Po kaučním slyšení, které proběhlo 7. května, byl Wilde propuštěn pod podmínkou, že nesmí odjet ze země. Nemohl se však nikde ubytovat, díky velkému vlivu markýze z Queensberry mu byl odepřen vstup do několika londýnských hotelů. V noci se tedy vydal za svým bratrem Williamem, u nějž bydlel se svou manželkou a matkou.¹²⁴

K poslednímu soudu došlo 22. května 1895, který byl zakončen vynesemím rozsudku 25. května. Soudce vynesl rozsudek, v němž byli obžalovaní Wilde a Taylor

---

¹²¹ Tamtéž, s. 265.

¹²² Tamtéž, s. 265–266.

¹²³ ELLMANN, s. 430.

¹²⁴ Tamtéž, s. 431–439.

obvinění ve všech bodech: „[...] *Je to nejhorší případ, kterým jsem si kdy prošel. Že vy, Taylore, jste udržoval druh mužského botelu, není možné pochybovat. A vy, Wilde, jste byl středem kruhu rozsáhlé korupce nejhrozivějšího druhu mezi mladými muži, je stejně nemožné pochybovat. Očekává se, že za těchto okolností vynesu nejpřísnější trest, který zákon umožňuje. Podle mého názoru je pro takový případ, jako je tento, zcela nedostačující. Rozsudek soudního dvora zní, že každý z vás je odsouzen ke dvěma letům vězení a tvrdých prací.*“¹²⁵

Valná většina tisku rozhodnutí soudu kvitovala, malou výjimkou se staly listy *Reynold's News* a *Daily Chronicle*. *Reynold's News* informovaly i o událostech Wildeova vzetí do vazby. Wilde si prožil svůj dvouletý trest ve třech londýnských věznicích a v Readingu nedaleko Londýna. Nejdříve byl krátce v Holloway, později v Pentonville a Wandsworthu a vzhledem k horšícímu se zdravotnímu stavu byl 21. listopadu 1895 převezen do Readingu, asi 60 kilometrů od Londýna. Během jeho trestu přišly zprávy ohledně jeho manželky Constance, která požádala o rozvod a odjela se syny do Švýcarska. Od rozvodu nakonec ustoupila, ale změnila si své příjmení na Hollandovou a přesvědčila Wildea, aby se vzdal rodičovských práv. S Wildeem se setkala ještě jednou, když mu přišla oznámit, že 3. února 1896 mu zemřela matka. Svě syny však Wilde už nikdy neviděl.¹²⁶

Od ledna do března 1897 psal Wilde dopisy určené *Bosiemu*, které chtěl pojmenovat *In Carcere et Vinculis*, avšak Robert Ross je označil za *De Profundis*, pravděpodobně po přečtení díla dospěl k názoru, že se jedná o Wildeovu zpověď, která pochází „z hlubiny“ jeho duše, a rozhodl proto se pozměnit název. Tato „zpověď“ byla vydána až po Wildeově smrti.¹²⁷ Jedním z témat, kterým Wilde v tomto díle věnoval pozornost, byla pokora, kterou objevil ve svém nitru a jak sám píše: „*Je tím, co je ve mně nejmladšího a nejlepšího: posledním objevem, k němuž jsem konečně dospěl, východiskem nového vývoje. Povstala zcela ze mne samého, takže vím, že přišla v pravý čas.*“¹²⁸ Svého osvobození se dočkal 18. května 1897, kdy byl z Readingu odvezen přes noc do věznice Pentonville, odkud byl následujícího dne propuštěn. Před věznicí na něj

---

¹²⁵ Tamtéž, s. 448–449.

¹²⁶ Tamtéž, s. 450–467.

¹²⁷ Tamtéž, s. 479.

¹²⁸ WILDE, Oscar, *De Profundis*, Olomouc 1995, s. 19.

čekal Robert Ross, který Wildeovi pomohl dopravit se k lodi, která ještě téhož večera odplouvala do Francie.¹²⁹

Wilde si nechal změnit jméno na Sebastiana Melmotha a v Paříži se vídal pouze s nejbližšími přáteli. Několikrát se také sešel s Alfredem Douglašem.¹³⁰ Stihl zde ještě roku 1898 vydat ještě poslední dílo, které nazval *Balada o žaláři v Readingu* (*The Ballad of Reading Gaol*). Z Francie se vydal ještě na cestu do Švýcarska. V dubnu 1899 totiž zemřela Wildeovi manželka Constance¹³¹ a on si velmi přál položit na její hrob kytici. Byl však hluboce znepokojen nápisem na náhrobním kameni, kde bylo pouze uvedeno: „*Constance Mary, dcera Horace Lloyda*“.¹³² O manželovi nebyla ani zmínka. Po návratu zpět do Francie, kde se ubytoval v levném pařížském hotelu, se začal neustále zhoršovat Wildeův zdravotní stav. Trpěl bolestmi ucha, které se pravidelně vracely již od jeho uvěznění. Zároveň se objevily silné bolesti hlavy, navštívil tedy lékaře, který mu sdělil, že by jeho problém mohla být meningitida. Wilde se vrátil zpět na hotel, odkud už nevyšel. Oscarovy poslední dny života byly vyplněny přítomností přítele Roberta Rosse.¹³³ V den Wildeovy smrti, 30. listopadu 1900, s ním Ross zůstal celý den: „*Ve 13:45 se změnilo jeho dýchání. Sedl jsem si k němu na postel a držel ho za ruku. [...] Zhluboka si povzdechnul, byl to jediný přirozený nádech, který jsem slyšel od té doby, co jsem dorazil, [...] poté přestal dýchat. Odešel deset minut po druhé hodině odpolední.*“¹³⁴ Pohřeb se konal 3. prosince 1900, kde se s ním rozloučil Robert Ross a Alfred Douglas.¹³⁵ Umělec Jindřich Štýrský napsal ve svém *Průvodci Paříží a okolím*, že je Wilde pohřben na hřbitově Bagneaux pod jménem S. Melmoth. Avšak o devět let později, 19. července 1909, došlo k přesunu Wildeovo ostatků na hřbitov Père Lachaise¹³⁶ za přítomnosti nejbližšího přítele Roberta Rosse a Oscarovo syna Vyvyana Hollanda.¹³⁷

---

¹²⁹ NICHOLLS, Mark, *The Importance of being Oscar: The Wit and Wisdom of Oscar Wilde Set Against His Live and Times*, New York 1980, s. 200–201.

¹³⁰ FANEL, s. 267.

¹³¹ HOLLAND, s. 125.

¹³² ELLMANN, s. 357.

¹³³ HYDE, s. 368–374.

¹³⁴ Tamtéž, s. 374.

¹³⁵ HOLLAND, s. 125.

¹³⁶ FIALA, Václav, *Umělecká Paříž. Průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*, Praha 2015, s. 333.

¹³⁷ HYDE, s. 381.

4 KRITIKA VIKTORIÁNSKÉ SPOLEČNOSTI V DÍLECH OSCARA WILDEA

Oscar Wilde mezi lety 1890–1895 uvedl čtyři konverzační komedie a svůj jediný román, *Obraz Doriana Graye*. Toto pětileté období přineslo Wildeovi znamenité úspěchy jeho kariéry. I přes negativní recenze v mnoha anglických novinách, se lidé bavili nad uměním vtipu Oscara Wildea a stal se oblíbeným hostem „vysoké“ společnosti.

V roce 1895, tedy v roce, kdy se soudy začaly zabývat Wildeovou homosexualitou, se začalo v londýnských divadlech odstraňovat Wildeovo jméno z jeho divadelních her. Později téhož roku divadla stáhla z programu celá představení.¹³⁸

4.1 Obraz Doriana Graye

První a jediný Wildeův román, *Obraz Doriana Graye*, byl poprvé otištěn v *Lippincott's Monthly Magazine* v červenci 1890 ve Philadelphii, v srpnu byl vydán i společností *Ward, Lock & Co* v Londýně. Vzhledem k množství negativních recenzí bylo vydání *Lippincott's Monthly Magazine* z července v Anglii vydavatelstvím staženo se slovy, že Wildeův příspěvek „*byl charakterizován tiskem jako nestoudný*“.¹³⁹ Wilde reagoval na kritiku svého díla tak, že opatřil příběh přemluvou, která obsahovala několik aforismů, a připsal celkem šest dalších kapitol, neboť si to vyžádalo nakladatelství *Ward, Lock & Co*.¹⁴⁰ *Obraz Doriana Graye* tak vyšel knižně v roce 1891, a jak napsal literární kritik a historik Richard Ellmann: „*Žádný román nevyvolal po celá léta tolik pozornosti, nebo tolik protichůdných pocitů u svých čtenářů.*“¹⁴¹

Děj románu *Obraz Doriana Graye* je zasazen do poslední čtvrtiny 19. století anglického hlavního města Londýna. První kapitola čtenáře seznámila s ateliérem Basila Hallwarda, umělce, který dokončoval obraz mladíka v životní velikosti. Společně s Basilem se v místnosti nacházel i lord Henry Wotton, který označil Basilův výtvar za nejpodvodnější ze všech jeho dosavadních počinů. Zároveň se lord Henry snažil zjistit identitu mladíka a přemlouval Basila, aby své dílo představil veřejnosti. Basil odmítl zveřejnit jméno krásného mladíka, který se stal jeho modelem, stejně tak odmítl vystavit své dílo, protože zobrazil až příliš sám ze sebe. Nakonec však Henrymu prozradil, že malovaným byl Dorian Gray a vysvětlil, jak se ním seznámil: „*Poznal jsem, že jsem se*

---

¹³⁸ ELLMANN, s. 430.

¹³⁹ HYDE, s. 117–119.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 125.

¹⁴¹ ELLMANN, s. 305.

tváří v tvář setkal s někým, jehož pouhý zjev je tak podmanivý, že kdybych ho nechal na sebe působit, zmocnil by se celé mé povahy, celého mého nitra, dokonce i mého umění. ¹⁴²

Ještě téhož dne se Henry poprvé poznal s Dorianem, který dorazil do ateliéru. Henry oslnil a zároveň vyděsil Doriana svými názory o významu hříchu a jeho podobách, o pomíjivosti krásy a mládí. Dorian se cítil zmateně, vše, v co doposud věřil, se začalo měnit pod vlivem slov, která lord Henry vyřkl. Poté Dorian poprvé uviděl dokončený obraz a nezmohl se krátkou chvíli ani na slovo. Po setkání s lordem Henrym si uvědomil, že měl pravdu ohledně stárnutí a mizející krásy. Dorian řekl: „[...] *Kdybych tak já mohl zůstat vždycky mladý a stárnout kdyby mohl ten obraz! Za to – za to bych dal všechno! Ano, na celém světě není pranic, co bych za to nedal. Dal bych za to svou vlastní duši.*“ ¹⁴³

O měsíc později navštívil Dorian Henryho. Přivítala ho však Henryho manželka, lady Wottonová. Po krátké rozpravě o hudbě lady Wottonová odešla a do místnosti vstoupil Henry, přičemž Doriana nezapomněl upozornit, ať se nikdy nežení, neboť „*muž se žení, protože je znuđen, žena se vdává, protože je zvědavá. Oba se zklamou.*“ ¹⁴⁴ Dorian se lordu Henrymu svěřil, že se zamiloval do herečky Sibylly Vaneové a pozval Henryho do divadla na představení. Ještě téhož dne přišel Henrymu telegram, že se Dorian se Sibylou zasnoubil, Basil se tuto novinu dozvěděl zprostředkovaně od Henryho. V den představení si Basil uvědomil, že v Dorianově životě již pro něj není místo, vystřídal ho Henry a brzo i Henryho měla vystřídat Sibyla. Hrála se divadelní hra *Romeo a Julie*, avšak Sibyla hrála hrozně, Henry znuđením odešel a Dorian byl plný hněvu. Po představení Sibylu navštívil, nerozuměl tomu, proč hrála tak zle, načež ona mu neustále opakovala, že by se měl radovat, protože její láska k divadlu zmizela, existovala už jen láska k Dorianovi. Toto vysvětlení nemohl Dorian akceptovat. Miloval Sibylu, právě protože měla životní cíle, nadání a vzbuzovala v něm obrazotvornost. Avšak momentem, kdy se zbavila kariéry herečky a své osobnosti, kterou chtěla darovat Dorianovi, zbavila se i jeho lásky. Dorian si po příchodu domů všiml změny na portrétu od Basila a vzpomněl si na svá slova, když poprvé obraz spatřil. Portrét se začal měnit

---

¹⁴² WILDE, Oscar, *Obraz Doriany Graye*, s. 9–16.

¹⁴³ Tamtéž, s. 28–44.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 70–73.

na základě jeho hříchů, a prvním hříchem bylo to, jak se zachoval k Sibyle. Bylo to však naposledy, co Sibylu viděl, neboť spáchala sebevraždu poté, co odešel z divadla.¹⁴⁵

Dorian se rozhodl ukrýt obraz do pokoje v podkroví, aby nemusel čelit svému vlastnímu svědomí. Poté se odebral do pracovny, kde četl žlutou knihu,¹⁴⁶ kterou mu daroval lord Henry. Jednalo se o psychologickou studii, a Dorian ji vnímal jako nejpodivnější knihu, kterou kdy četl. Žlutá kniha se stala jeho posedlostí po celá léta. Vlastnil několik výtisků a ty si nechal svázat různými barvami dle jeho nálady. Kniha mu připomínala jeho život. I hlavní postava žluté knihy skrývala tajemství své duše, které se odhalilo při pohledu do zrcadla. Dorian měl stejné tajemství, avšak strach neměl. Jeho duše byla ukryta v podkrovním pokoji a nikdo ji neviděl. A tak si užíval života, byl stále mladý, bohatý a lidmi milovaný. Postupně však o něm jeho okolí začalo pochybovat. Na tuto skutečnost ho přišel upozornit Basil Hallward, který měl odjet zanedlouho do Paříže. Po krátkém rozhovoru Dorian vyzval Basila, aby se šel podívat na Dorianovu duši, na obraz, který Basil vytvořil. Basil však nemohl uvěřit, že je to Dorianova duše, a vybízel ho k napravení všech hříchů. Avšak Dorian se zmocnila nenávist k umělci, který podle něj zapříčinil jeho neštěstí, vzal nůž a umělce chladnokrevně zavraždil. Po tomto činu Dorian odešel z podkroví, aniž by se na tělo podíval.¹⁴⁷

Druhý den zkontaktoval Alana Campbella, chemika, se kterým byl před pěti lety nerozlučným přítelem. Dorian Alana žádal, aby se zbavil těla Basila Hallwarda. Pokud by tak neučinil, Dorian by zveřejnil dopis, který měl Alana usvědčit ze zapletení do zločinu, který měl kdysi spáchat, zřejmě společně s Dorianem. Campbell nakonec souhlasil a Dorianovi pomohl. Následně se Dorian snažil zapomenout na Basilovu vraždu. Procházel se proto temnými uličkami Londýna a narazil na Sibylina bratra, Jamese, který slíbil rodině Dorianovu smrt, pokud by ho našel. Dorian ho však obalamutil svým mladistvým vzhledem a James se mu za údajný omyl omluvil. Dorian začal mít neustálý strach ze smrti a z Jamesova návratu, což se také stalo. James se dozvěděl, že Dorian prodal duši ďáblu a opravdu se s ním onoho večera setkal. Od té doby Dorian sledoval. Při lovu, kterého se účastnil Dorian se svými přáteli, však došlo k nehodě, a místo zastřeleného zajíce, našli tělo mrtvého muže, Jamese.¹⁴⁸

---

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 79–145.

¹⁴⁶ Autora a název knihy Wilde neuvedl. V románu se hovořilo pouze o žluté knize.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 174–231.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 234–300.

Dorian si po čase stále více uvědomoval, že by za své hříchy měl nést odpovědnost. Odešel do pokoje v podkroví a stáhl purpurový závěs z obrazu, který dříve rád pozoroval, dokonce mu přinášelo rozkoš sledovat, jak se obraz měnil, přičemž on zůstával mladý. Dorian Gray učinil konečné rozhodnutí, „*tak jako zahubil malíře, zahubí teď malířovo dílo a vše, co to dílo znamená. Zahubí minulost, a až bude minulost mrtvá, on bude volný. Zahubí ten obludný život duše, a bez jeho ohavných výstrah on bude žít v klidu.*“¹⁴⁹ V závěru příběhu vzal Dorian nůž a obraz jím probodl. Celým domem se ozvaly strašlivé zvuky utrpení, a proto sluhové zavolali o pomoc. Když policisté se sluhy vstoupili do podkroví, našli obraz tak, jak si ho pamatovali. Na zemi ležel odporný starý člověk. Poté, co si sluhové prohlédli jeho prsteny, zjistili, že se jednalo o tělo Doriana Graye.¹⁵⁰

Motiv a některé prvky gotického románu, které Wilde při psaní románu použil, se objevily i v dalších dílech známých autorů. Určité prvky podobnosti byly patrné u Goetheova *Fausta*, Stevensonova *Podivného případu doktora Jekylla a pana Hyde* (*Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde*), ale i u Balzacova *Šagrénové kůže* (*La Peau de chargin*). Wilde v této souvislosti napsal editorovi: „*Představil jsem si myšlenku mladého muže, který prodá svou vlastní duši výměnou za věčné mládí – myšlenku, která je v historii literatury stará a známá, ale dal jsem jí jinou formu.*“¹⁵¹ Dle Ellmanna spočívala nová forma ve změně pohledu na život a umění.¹⁵²

Děj románu *Obraz Doriana Graye* obsahoval několik rovin. Jednou z nich byla Wildeova snaha promluvit k čtenářům a představit jim své myšlenky. Pokud je tedy přihlédnuto k Wildeovu způsobu života a sepsaným esejím, dalo by se hovořit o *Obrazu Doriana Graye* jako o příběhu umělce Basila Hallwarda, nikoli Dorian Graye. K této myšlence se klonil například americký profesor angličtiny na Vanderbiltově univerzitě, Houston Alfred Baker Jr.,¹⁵³ i autor Wildeovy biografie, Richard Ellmann¹⁵⁴. Román reprezentoval Wildeovy myšlenky ohledně funkce umělce, který měl představovat imaginativní realitu, a jak sám v předmluvě díla Wilde napsal: „*Umělec je stvořitel něčeho krásného. Zjevit umění a ztajit umělce, to je cílem uměleckého díla.*“¹⁵⁵

---

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 300–320.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 320–321.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 293.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ BAKER Jr, Houston A., *A Tragedy of the Artist: Picture of Dorian Gray*. In: *Nineteenth-Century Fiction* 24, 1969, 3, s. 352–353.

¹⁵⁴ ELLMANN, s. 297.

¹⁵⁵ WILDE, *Obraz Doriana Graye*, s. 7.

Prvotním hříchem v knize tak nebyla Dorianova zlost na Sibylu, po které se poprvé změnil obraz, nýbrž Hallwardovo vložení umělcovy identity do díla.¹⁵⁶

Román však obsahoval také, s Wildeem úzce spojenou, kritiku soudobé společnosti. Viktoriánská společnost kladla velký důraz na přísnou morálku, a byť malé odchýlení od daných pravidel mohlo člověku způsobit velké potíže. Viktoriáni silně oddělovali veřejný život od soukromého. Veřejný život byl, jak již bylo zmíněno, ovlivněn morálními kodexy, a lidé tak měli žít umírněným a zdrženlivým životem. Vznikl tak nový způsob života, utajený a soukromý, který mnohdy lidé využívali k takovým činnostem a činům, za které by je odsoudila nejen společnost, ale zřejmě i soudní dvůr. Takto vytvořená dualita byla ve společnosti známá, ale neslušelo se o ní mluvit, a tak paradoxně existovala i neexistovala zároveň. Wilde se proto rozhodl společnost románem *Obraz Doriana Graye* konfrontovat. Dorian Gray vystupoval v románu v zásadě ve dvou rovinách, jako živoucí bytost a jako obraz. Wilde dal tímto způsobem symbolicky najevo vzniklou dualitu viktoriánské společnosti, kdy obraz, který se neustále měnil pod tíhou hříchů, byl vyjádřením nesouhlasu tajného života lidí. Vedení dvou životů tak mělo vést člověka do záhuby, protože byli nuceni skrývat své vášně.¹⁵⁷

Konkrétním příkladem kritiky pokrytecké viktoriánské společnosti byla pasáž o Alanu Campbellovi. V knize není detailně popsán vzájemný vztah mezi Dorianem a Alanem, dalo by se však usuzovat, že Alanovým prohřeškem byl homosexuální styk, o kterém věděl pouze Dorian. Dorian vydíral Alana dopisem, který ho měl z této skutečnosti usvědčit. Alan se nakonec rozhodl Dorianovi pomoci a zbavil se těla mrtvého umělce. V logice uvažování viktoriánské společnosti, se Campbell zachoval morálně. Nenechal si svým nemorálním činem zničit svou pověst, která byla považována za jeden z hlavních atributů viktoriánské společnosti, a raději spáchal jiný trestní čin, který považoval za menší provinění, než jakým byla jeho homosexualita. Strach ze ztráty pověsti prožíval i Dorian Gray, proto ukrýval obraz v podkrovním pokoji, aby nikdo nemohl spatřit jeho pravou tvář. Ke konci příběhu uvažoval o změně způsobu života, aby lépe zapadl do společnosti, která začala mít pochyby o jeho životě. A ke konci příběhu při pohledu na obraz ho tak neděsily jeho nemorální činy, nýbrž skutečnost, že by jeho hříchy mohla odhalit společnost, a on tak ztratil svou pověst. I Wilde se pravděpodobně obával ztráty pověsti, a skryl tak svou kritiku do symbolů, aby

---

¹⁵⁶ BAKER, s. 352–353.

¹⁵⁷ KIDD, s. 83–85.

byla čtenáři na první pohled skryta. Pro Wilde tak zřejmě nebyla problémem morálka, nýbrž uměle udržovaná pravidla, s nimiž se neztotožňoval.¹⁵⁸

Kritiku společnosti Wilde vyjádřil nejen postavou Alana a Doriana, ale i pomocí lorda Henryho Wottona, který ji dokázal sdělit pomocí aforismů.¹⁵⁹ Lord Henry považoval morálku za přežitek, kvůli kterému se v lidech hromadil strach ze ztráty postavení a dobré pověsti. Postava Henryho byla zároveň napsána tak, aby působila amorálně, a nemohlo tak dojít k jeho odsouzení společností. Pokud byl morálně lhostejný, nemusel se obávat, že by byl nařknut z nemorálnosti, což by mohlo posloužit jako další příklad pokrytectví tehdejšího uvažování.¹⁶⁰ Wilde tak „využil“ lorda Henryho, aby jeho jménem kritizoval morálku, která způsobila odstranění lidských tužeb, pocitů a „*odmítnutí nejkrásnějších aspektů života*“.¹⁶¹

Postava Doriana Graye se zároveň stala jedinou hlavní postavou, které nebylo umožněno získat zpět svou pověst a postavení ve společnosti, na rozdíl od Wildeových konverzačních komedií.¹⁶² Dorianova smrt tak symbolicky představovala i úmrtí duší těch, kteří se podřídili zásadám, ve které pravděpodobně ani nevěřili, neboť jako Dorian Gray, i oni žili dva životy.¹⁶³

Po vydání *Obrazu Doriana Graye* Wilde nemohl čekat nic jiného, než kritiku. Manželka Constance se vyjádřila následovně: „*Poněvadž Oscar napsal Doriana Graye, nikdo s námi už nebude mluvit.*“¹⁶⁴ Kniha vyvolala řadu negativních reakcí, které zahrnovaly obvinění z nemorálnosti, homosexuálního podtextu, ale objevil se i názor, že je *Obraz Doriana Graye* pouze Wildeovou reklamou sebe samého. Wilde se důrazně proti takovéto kritice ohradil slovy: „*[...] Jsem k smrti unavený reklamou – Necítím žádné vzrušení, když vidím své jméno v novinách ... Napsal jsem tuto knihu pro své vlastní potěšení. To, zda se stane populární, je pro mě otázkou absolutní lhostejnosti.*“¹⁶⁵ Další reakci na vznesenou kritiku adresoval deníku *St. James's Gazette*: „*Dorian Gray je příběh morální. A morální je toto: Veškerý nadbytek i každé odříkání přináší vlastní trest.*“¹⁶⁶ Wilde musel před společností obhájit i svou dodatečně připsanou předmluvu, kde mimo jiné píše: „*Není nic takového jako morální nebo*

---

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 85–88.

¹⁵⁹ Způsob, kterým se lord Henry vyjadřoval, mnohdy připomínal Wildeovy výroky. Tamtéž, s. 86.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ DUGGAN.

¹⁶² BUCKTON, s. 137.

¹⁶³ KIDD, s. 87.

¹⁶⁴ ELLMANN, s. 302.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 303.

¹⁶⁶ DUGGAN.

*nemorální kniha. Knihy jsou buď dobře napsány, nebo špatně napsány. Toť vše.*¹⁶⁷ Takovéto vyjádření vzbudilo ve společnosti neklid, avšak zcela neoprávněný, neboť Wilde pouze říkal, že „*jakékoli morální znechucení nebo potěšení z knihy odráží více nás jako čtenáře než samotný román. Kniha je příběh, čistý a jednoduchý. My, čtenáři, jsme nuceni nést váhu morální dimenze.*“¹⁶⁸ Pozitivních ohlasů se Wildeovi dostalo pouze v literárních kruzích. Jeho přátelé, a dokonce i nepřátelé, především oceňovali vtipné aforismy a použité absurdity.¹⁶⁹

Román *Obraz Doriana Gray* se v roce 1895 probíral i při soudním procesu s Wildeem a markýzem z Queensberry. Mimo jiných důkazů, mělo Wildeovo dílo posloužit obhájci markýze, aby ho usvědčil z homosexuality, což se mu nakonec podařilo a Wilde byl odsouzen ke dvěma letům vězení.¹⁷⁰

4.2 Divadelní tvorba v letech 1892–1895

Oscar Wilde napsal v krátkém období let 1892–1895 čtyři divadelní hry, které obsahovaly podobné prvky paradoxů, slovních hříček, ironie a byly další ukázkou dvojího vedení života, které bylo charakteristické pro viktoriánskou éru. Jednalo se o díla *Vějíř lady Windermérové* z roku 1892 – knižně uvedeno v roce 1893, téhož roku měla premiéru i *Bezvýznamná žena* a rok později vyšla tiskem. Poslední ze čtveřice her *Ideální manžel* a *Jak je důležité mít Filipa* vyšly roku 1895, tiskem roku 1899.¹⁷¹

Děj divadelní hry *Vějíř lady Windermérové* se odehrával během dvaceti čtyř hodin v Londýně a obsahoval čtyři dějství. Mezi hlavní postavy patřila lady Markéta Windermérová, její manžel, dále lord Darlington, lord Augustus a paní Erlynnová. Lady Markéta absolvovala mírně puritánskou výchovu, a proto při rozhovoru s lordem Darlingtonem důrazně odmítla, že by žena měla mít právo podvést svého muže, pokud to udělal on. Lady Windermérové bylo totiž naznačováno, že jí byl manžel nevěrný s tajemnou paní Erlynnovou. I přes důvěru v manžela, lady Windermérová podlehla své zvědavosti a prohledala manželovu šekovou knížku, kde objevila záznamy o opětovném zaslání peněz paní Erlynnové. Mezitím do pokoje vešel lord Windermere a snažil se manželce vysvětlit, že paní Erlynnové křivdila, a požadoval, aby ji pozvala na oslavu

---

¹⁶⁷ WILDE, *Obraz Doriana Graye*, s. 8.

¹⁶⁸ BUZWELL, Greg, *Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray*. In: British Library [online]. Dostupné z: <https://www.britishlibrary.cn/en/works/picture-of-dorian-gray/> [cit. 2020-05-03].

¹⁶⁹ BREUER, Rolf, *Paradox in Oscar Wilde*. In: Irish University Review, 23, 1933, 2, s. 224.

¹⁷⁰ HYDE, s. 264–293.

¹⁷¹ WILDE, *Ideální manžel*, Praha 2007, s. 131.

svých narozenin, což odmítla, proto ji pozval sám. Následně ve svých myšlenkách odhalil skutečnost, že paní Erlynnová byla matkou lady Windermérové.¹⁷²

Během večírku lord Darlington přemlouval lady Markétu, aby odešla od svého muže a opustila s ním Anglii, Markéta ho však odmítla. Nicméně poté, co slyšela rozhovor mezi paní Erlynnovou a svým manželem, se rozhodla, že od manžela odejde. Napsala mu dopis na rozloučenou a odešla k lordu Darlingtonovi. Dopis však objevila paní Erlynnová a vydala se za lady Markétou.¹⁷³

Paní Erlynnová v domě lorda Darlingtona přesvědčila lady Markétu, aby se vrátila k manželovi a k dítěti, které opustila. Markéta byla připravená vrátit se domů, avšak uslyšela lorda Darlingtona, lorda Winderméru a další muže, a tak se schovala za závěs. Lord Darlington objevil na pohovce Markétin vějíř a předal ho lordu Windermérovi. Do scény tak zasáhla paní Erlynnová, která chtěla uchránit lady Markétu před podezřením z případné nevěry a ujistila lorda Winderméru, že si nejspíš zaměnila vějíře při svém odchodu z večírku. Vysloužila si tak od mužů opovržení, protože se domnívali, že přišla za lordem Darlingtonem, a to i přesto, že ten samý večer oznámila své zasnoubení s lordem Augustem.¹⁷⁴

Po Markétině návratu domů, se vrátil i její manžel. Zatím, co v prvním dějství obhajoval paní Erlynnovou lord Windermere, ve čtvrtém dějství došlo ke změně rolí a lady Markéta se zastávala paní Erlynnové, zatímco její manžel jí opovrhoval. Manželský rozhovor však narušil příchod paní Erlynnové, která si vyžádala Markétinu fotografii, než odejde z Londýna. Markéta odešla, čehož využila paní Erlynnová, která ujistila lorda Winderméru, že nikdy nedojde k tomu, aby Markéta zjistila, kdo byla její matka. Po krátké rozpravě divadelní hra skončila odjezdem paní Erlynnové s lordem Augustem.¹⁷⁵

Další Wildeovou hrou byla *Bezvýznamná žena*. Děj se opět odehrával během dvaceti čtyř hodin, tentokrát však nikoli v Londýně, ale na anglickém venkově. Divadelní hra obsahovala opět čtyři jednání. První dějství se odehrávalo na terase venkovského sídla lady Hunstantonové. Sešla se zde „vysoká“ společnost, která rozebírala svá obvyklá témata. Zdánlivě odlišně mezi anglickou společností působila mladá Američanka Hester, která nedokázala přijmout, jakým způsobem se vedla

---

¹⁷² PEARSON, *Five plays by Oscar Wilde*, s. 2–17.

¹⁷³ Tamtéž, s. 17–32.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 33–44.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 45–57.

konverzace.¹⁷⁶ Lady Caroline si postěžovala: „*Za mé mladosti, slečno Worsleyová, nikdy jsme se ve společnosti nesetkali s někým, kdo pracuje proto, aby se uživil. To nebylo přípustno.*“¹⁷⁷ Hester odpověděla, že v Americe si těchto lidí nejvíce vážili.

Dalšími postavami divadelní hry byl Gerald Arbuthnot, lord Illingworth a paní Arbuthnotová. Lord Illingworth nabídl Geraldovi, aby pro něj pracoval jako sekretář, což Gerald s radostí přijal, neboť se domníval, že jedině takto dosáhne vyššího postavení a mohl by tak požádat Hester o ruku. Zápětka této divadelní hry spočívala ve skutečnosti, že Geraldovým otcem byl lord Illingworth. Tato skutečnost byla postavám odhalena po skandálu, kdy se lord Illingworth pokusil políbit Hester a Gerald kvůli tomu chtěl lorda zabít. Zabránila mu v tom jeho matka, která mu řekla, že nemůže zabít svého otce. Gerald se poté snažil přesvědčit svou matku, aby si lorda Illingwortha vzala za muže, čímž by si získala zpět své společenské postavení, které ztratila poté, co od lorda před lety utekla, neboť si ji nechtěl vzít. Nabízený sňatek paní Arbuthnotová odmítla. Geraldův názor následně vyvrátila i Hester, která by si ho nechtěla vzít za muže, pokud by nepodpořil svou matku v jejím rozhodnutí. Gerald tak přislíbil věrnost nejen Hester, ale i své matce a uznal, že se zachoval pošetile. Do scény přišel i lord Illingworth, který si chtěl svého syna přivlastnit, což se mu nepovedlo. Lord byl paní Arbuthnotovou na konci divadelní hry nazván „bezvýznamným mužem“. Role se tak obrátila, neboť za „bezvýznamnou ženou“ byla na začátku hry považována paní Arbuthnotová.¹⁷⁸

Divadelní hra *Ideální manžel* z roku 1895 měla, na rozdíl od předešlých dvou her, i politický kontext. Hlavní postavou byl lord Chiltern, který byl představen jako poctivý muž s neposkvrněnou pověstí. V této divadelní hře dále vystupovala Chilternova manželka Gertruda, přítel lord Goring a Chilternova sestra Mabel. Do děje zasáhla i Gertrudina bývalá spolužačka, lady Cheveleyová, která lorda Chilterna vydírala. Zнала původ jeho bohatství, které měl získat na základě nelegální činnosti, přičemž přísahala svou mlčenlivost, pokud by byl lord Chiltern ochoten podpořit nevýhodný argentinský projekt, do kterého lady Cheveleyová investovala. Lord Chiltern se tak dostal do svízelné situace, kdy si neuměl vybrat mezi podvodem a ztrátou

---

¹⁷⁶ WILDE, Oscar, *Bezvýznamná žena*, Praha 1914, s. 5–9.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 5–10.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 8–138.

pověsti. O vzniklé situaci se dozvěděla i lady Chilternová, která do té doby věřila, stejně jako celá společnost, že její manžel byl poctivý muž.¹⁷⁹

Lady Chilternová proto v dopise poprosila lorda Goringa o pomoc a plánovala k němu dorazit. Došlo však k omylu a ve vedlejší místnosti na lorda Goringa čekala paní Cheveleyová. Do Goringova domu přijel také lord Chiltern, který narazil v salonu na paní Cheveleyovou. Lord Goring, v domnění, že se v salonu nacházela lady Chilternová, ženu ospravedlňoval, že přišla v počestnosti a za účelem lordu Chilternovi odpustit. Čímž došlo k dalšímu k dalšímu omylu, kdy lord Goring myslel, že se ve vedlejší místnosti nacházela lady Chilternová. Po odchodu lorda Chilterna přistoupila paní Cheveleyová k lordu Goringovi s nabídkou. Pokud by si ji vzal za ženu, předala by mu dopis, který měl usvědčit lorda Chilterna z podvodu. Lord Goring však přišel s jinou nabídkou. Našel na večírku ztracenou brož paní Cheveleyové, avšak věděl, že brož byla kradená – sám ji kdysi daroval jiné ženě. Připnul tedy brož na ruku paní Cheveleyové, neboť se dala nosit i jako náramek, avšak nedokázala ho sundat. Lord Goring tedy navrhl, že pokud mu poskytne dopis lorda Chilterna, nikomu neřekne o kradené broži. Avšak paní Cheveleyová se nadále snažila lorda Goringa vydírat. Ukradla mu dopis od paní Chilternové, který hodlala předložit společnosti tak, aby vyzněl jako milostný dopis, a poté odešla.¹⁸⁰

Lord Goring v další scéně promlouval s lady Chilternovou. Oznámil jí, že se její manžel zachoval správně, neboť zkritizoval záležitosti ohledně argentinského kanálu, jedním dechem však dodal, že by se měla bát o sebe, protože paní Cheveleyová údajně zadržela milostný dopis. Lord Chiltern dopis objevil, avšak vyložil si ho jako dopis pro něj, nikoli pro lorda Goringa, a tak bylo hrozící nedorozumění zažehnáno. Lord Chiltern se nakonec rozhodl odejít ze sněmovny, i když mu už nehrozilo, že by někdo mohl prokázat jeho dávno spáchaný podvod. Divadelní hra *Ideální manžel* byla zakončena oznámením zasnub mezi lordem Goringem a Mabel Chilternovou.¹⁸¹

Poslední ze čtveřice úspěšných Wildeových divadelních her byla *Jak je důležité mítí Filipa* s podtitulkem *Lehkovážná komedie pro vážné lidi*. Děj divadelní hry se odehrával, jak bylo u Wildea obvyklé, v Londýně v 90. letech 19. století. Mezi hlavní

---

¹⁷⁹ WILDE, *Ideální manžel*, s. 6–75.

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 76–102.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 103–127.

postavy patřili John, či v českých překladech Jack, Worthing a Algernon Moncrieff. Dále ve hře vystupovala Gvendolína, lady Bracknellová, Cecílie a slečna Prismová.¹⁸²

Děj divadelní hry spočíval ve vytvoření fiktivních osob. Jack Worthing si vymyslel bratra Earnesta, v českém překladu Filipa, a Algernon pana Bunburyho. Jack se v Londýně vydával za Filipa, a pod tímto jménem si chtěl vzít Algernonovu sestřenicí Gvendolínu. Jeho záměr byl zmařen lady Bracknellovou, Gvendolininou matkou. Jack byl totiž nucen přiznat, že neměl žádný původ, neboť byl nalezen v brašně na londýnském nádraží. Po tomto setkání odjel Algernon na venkov, kde se zamiloval do Jackovy schovanky, Cecílie, a představil se jí jako Filip. Na venkov však přijela i Gvendolína, a došlo tak k nedorozumění. Obě dívky totiž slíbily ruku Filipovi, zároveň obě tvrdě trvaly na tom, že pokud by se jejich nastávající muži nejmenovali Filip, nemohou si je vzít. Situace se vysvětlila po příchodu Jacka i Algernona. S Gvendolínou přijela i její matka, lady Bracknellová, která neschvalovala zasnuby nejen Jacka s Gvendolínou, ale také Algernona s Cecílií. Po zjištění, že Cecílie vlastnila majetek, se názor lady Bracknellové změnil a dala souhlas ke sňatku. Jack sňatek své schovanky podmínil svolením, aby si Gvendolína mohla vzít za muže jeho. S tímto sňatkem lady Bracknellová souhlasila až poté, co se vysvětlil původ Jacka Worthinga. Do scény vstoupila Cecíliina chůva, slečna Prismová, kterou lady Bracknellová okamžitě poznala. Slečna Prismová měla před lety na starosti dítě, které místo do kočáru, dala do brašny. Dítětem byl právě Jack Worthing, a jak se ukázalo, byl synem sestry lady Bracknellové. Zároveň Jack dohledal dokument, který potvrzoval, že byl pokřtěn na jméno Filip. Děj hry *Jak je důležité míti Filipa* Wilde ukončil zasnubami obou párů.¹⁸³

Všechny čtyři představené divadelní hry měly některé společné znaky. Wilde se v těchto hrách zabýval vztahy, možnostmi uzavření sňatku, a zda bylo možné, aby se „zkažená“ osoba mohla vrátit zpět do „vysoké“ společnosti a získat si zpět svou pověst. První dvě hry, *Vějíř lady Windermereové* a *Bezvýznamná žena*, se zabývaly taktéž tématem „padlé“ ženy. V první hře se jednalo o paní Erlynnovou, která opustila svou malou dceru, přičemž v *Bezvýznamné ženě* byl popsán případ Geralda a jeho matky, paní Arbuthnotové, která se rozhodla s malým Geraldem odejít od muže, který si ji odmítl vzít za ženu. Wilde se ale rozhodl těmto ženám „udělit milost“ a navrátit jim ztracenou hrdost.¹⁸⁴ Viktoriánská společnost však paní Erlynnovou, i paní

---

¹⁸² WILDE, Oscar, *Jak je důležité míti Filipa*, Praha 2005, s. 6.

¹⁸³ Tamtéž, s. 7–89.

¹⁸⁴ BUCKTON, s. 137.

Arbuthnotovou, chápala skutečně jako „padlé“ a „zkažené“ a dle jejich uvažování neměly dostat možnost se vrátit zpět do slušné společnosti. Paradoxně se tyto dvě divadelní hry, i přes značné množství kritiky, staly velice populárními, což dokazovalo množství odehraných představení. Například hra *Vějíř lady Windermere* se hrála pravidelně a ukončena byla až po 156 představeních.¹⁸⁵

Kritika společnosti ve hře *Vějíř lady Windermere* spočívala, podobně jako u *Obrazu Dorian Graye*, v upozornění na pokrytectví, které panovalo ve „vysoké“ společnosti. Lady Markéta byla vychována puritánským způsobem, a tak se od ní očekávalo, že jako vdaná žena nikdy nebude svému muži nevěrná. A i když panovaly zvěsti o nevěře jejího manžela, a mohlo se zdát, že zápornou postavou byl lord Windermere, byla to nakonec lady Markéta, která od manžela odešla za lordem Darlingtonem. Opačný vývoj byl popsán u paní Erlynnové, která byla skoro po celou část hry brána jako „zkažená“ žena. Společnost jí opovrhovala. Výjimkou byl lord Windermere, který znal pravdu o jejím životě, a snažil se jí pomoci vrátit se zpět mezi společenskou „smetánku“. Následně paní Erlynnová úspěšně odvrátila nevěru své dcery, přičemž se dočkala dalšího opovržení.¹⁸⁶ Divadelní hra tak měla ukázat osobnostní rozvoj obou zmíněných žen a Wilde tak naznačil, že i člověk, který udělal nečestnou věc, by měl mít možnost získat zpět svou čest. Viktoriánská společnost však paní Erlynnové nikdy neodpustila.

V divadelní hře *Bezvýznamná žena* se objevovaly, pro Wilde typické, postavy, které bránily viktoriánskou morálku a hodnoty. Nejvíce znatelná „obrana“ takovýchto hodnot byla ztělesněná postavou lady Caroline. Za rušivý prvek poklidného setkání aristokratické společnosti by se dala označit Hester Worsleyová, která pocházela z Ameriky, a měla tak zcela odlišný pohled na přednášené názory. Zatímco Hester obdivovala člověka pro jeho povahu, lady Caroline ji ihned umravnila slovy: „*V Anglii, slečno Worsleyová, není zvykem, aby mladá dáma mluvila s takovým zájmem o osobě druhého pohlaví. Anglické ženy tají své city až do svatby. Teprve pak se projeví.*“¹⁸⁷ Wilde vždy odsuzoval ty, kteří se vzdali možnosti žít svobodný život. Takový lidé podle něj slepě podléhali představám slušnosti, které určovala společnost.¹⁸⁸ Postava Geralda Arbuthnota byla ztělesněním těch, kterým se Wilde vysmíval. Gerald miloval Hester, avšak neodvážil se ji požádat o ruku, neboť neměl úctyhodné postavení. To se změnilo

---

¹⁸⁵ HYDE, s. 138–139.

¹⁸⁶ PEARSON, *Five plays by Oscar Wilde*, s. 1–57.

¹⁸⁷ WILDE, *Bezvýznamná žena*, s. 10.

¹⁸⁸ DUGGAN.

nabídkou lorda Illingwortha, který chtěl Geralda přijmout jako svého sekretáře.¹⁸⁹ Gerald se zachoval podle toho, co od něj očekávala společnost. Svou oddanost viktoriánským hodnotám, které povětšinou působily paradoxním dojmem, projevil Gerald i v dalším průběhu hry. Poté, co se dozvěděl, že jeho otcem je lord Illingworth, snažil se donutit svou matku, aby si lorda vzala za muže.¹⁹⁰ Neuvážil tak pocity své matky, a dal přednost opětovnému získání si jakési „dobré pověsti“, kterou společnost vyžadovala.

Zatímco v *Obrazu Doriana Graye* byla kritika společnosti poctivě ukryta, či se objevovala pouze v náznacích, Wilde ve hře *Bezvýznamná žena* předkládal své myšlenky prostřednictvím Hester, která byla velice rozhořčena stavem anglické společnosti: „*Pokoušíme se, lady Hunstantonová, stavěti život na lepším, pravdivějším základě, než jaký jest zde. To vám bezpochyby zní cize. Jak by to mohlo znít jinak než cize? Vy, angličtí boháči, nevíte, jak žijete. Jak byste mohli vědět? Vylučujete ze své společnosti vše šlechetné a dobré. Vysmíváte se prostým a čistým. [...] Smějete se sebeobětování, a házíte-li chudým chléb, je to proto, abyste je na chvíli upokojili. Se vši svou pompou a bohatstvím a uměním nevíte jak žít – ani toho nevíte. [...] Vaše anglická společnost mi připadá mělkou, sobeckou a pošetilou.*“¹⁹¹ I přes takto tvrdou a přímou kritiku zažila hra *Bezvýznamná žena* úspěch nevídaných rozměrů. Na premiéru dorazil člen Dolní sněmovny Joseph Chamberlain i britský státník Arthur James Balfour, který se roku 1902 stal premiérem Spojeného království.¹⁹²

V divadelní hře *Ideální manžel* se objevily opět znaky pokrytectví, lži, ale také politické aféry. Autor Wildeova životopisu, Frank Harris, popisoval ve své knize *Oscar Wilde* svůj vliv na sepsání *Ideálního manžela*: „*Během léta 1894 napsal ‚Ideálního manžela‘, což byl výsledek příběhu, který jsem mu vyprávěl. Slyšel jsem ho od Američana, kterého jsem potkal v Káhiře, pana Copea Whitehouse. Řekl mi, že Disraeli vydělal peníze tím, že pověřil Rothschildy nákupem akcií Suezského průplavu. Připadalo mi divné, že toto prohlášení, pokud by bylo pravdivé, nikdy nebylo autoritativně sděleno, ale příběh byl zvláště moderní a měl své možnosti.*“¹⁹³ A tak Wilde, zjevně inspirovaný touto historkou, sepsal příběh o lordu Chilternovi, který v minulosti prodal státní tajemství, a vydělal tak velké množství peněz.

---

¹⁸⁹ WILDE, *Bezvýznamná žena*, s. 12.

¹⁹⁰ Tamtéž, s. 108–118.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 54–55.

¹⁹² HYDE, s. 158.

¹⁹³ HARRIS, s. 107.

V *Ideálním manželovi* se však objevovaly i typické prvky přetvářky, kterou Wilde nejčastěji kritizoval. Lady Chilternová, která měla znázornit, společně se svým manželem, pravou ukázkou čisté duše, podlehla pokrytectví. Když ji lord Goring prosil, aby řekla manželovi pravdu ohledně dopisu, který mu napsala, odmítla, neboť se nechtěla potýkat s následky svého činu.¹⁹⁴ Wilde tímto dílem také „útočil“ na vedení dvojího života Viktoriánů. Domníval se, že za své činy by měl člověk nést následky, zároveň by ale měl dostat možnost odpuštění. Lord Chiltern, který byl považován za vznešenou osobu s čistou pověstí, byl konfrontován paní Cheveleyovou ohledně své minulosti. Svou úspěšnou kariéru započal nečestným jednáním, za které si vysloužil zlost od své manželky. Nicméně na konci hry dostal možnost své činy napravit a jeho rozhodnutí mělo svou cenu, kdy se vzdal nabídnutého premiérského křesla.¹⁹⁵ Wilde se také ve vedlejší linii divadelní hry zabíral tím, jak tehdejší společnost nedávala lidem volnost si vybrat svého budoucího manžela či manželku. Sňatky tak závisely na názoru rodičů a nad možností sňatkem získat jmění. Tento motiv se objevil také v další hře, *Jak je důležité mítí Filipa*. V díle *Ideální manžel* proti danému systému protestoval lord Goring, který se u svého otce dožadoval volnosti výběru: „*Ale drahý otče, když už se oženit musím, tak mi aspoň doufám, dovolíš, aby si sám vybral termín, dějiště a objekt. Zejména ten objekt.*“¹⁹⁶ Goringův otec však odvětil: „*To přenecháš mně, pane synu! [...] Do toho mám já co mluvit, ne ty! Jde přece o majetek, nejde o city. City se dostaví později, až v životě manželském.*“¹⁹⁷

Největšího úspěchu se Wildeovi dostalo po vydání hry *Jak je důležité mítí Filipa*. Tato hra byla ke společnosti paradoxně nejkritičtější. Wilde se zaměřil na důvody ke vzniku manželství, pokrytectví, vedení dvojího života a konzervativní názory, které „vtělil“ do osoby lady Bracknellové.¹⁹⁸

Divadelní hra byla postavena, mimo jiné, na kritice vedení dvojího života. Obě hlavní postavy si vymyslely fiktivní osoby, aby dosáhly svých tužeb. Jack Worthing se v Londýně vydával za Filipa a pod touto identitou si chtěl vzít Gvendolínu. Jack se pokusil napravit své lži, avšak poté, co mu Gvendolína řekla, že si vezme jedině Filipa,

---

¹⁹⁴ WILDE, *Ideální manžel*, s. 113–114.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 116.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 85.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ AHMED, Maroof, *Criticism in Oscar Wilde's The Importance of Being Earnest*. In: Academia.edu [online]. Dostupné z: https://www.academia.edu/34774153/_Criticism_in_Oscar_Wildes_The_Importance_of_Being_Earnest_ [cit. 2020-05-07].

neboť je to melodické a půvabné jméno, se Jack vydával stále za Filipa.¹⁹⁹ Tato skutečnost také poukazovala na marnivost viktoriánské společnosti, která považovala za důležité triviální věci.²⁰⁰ Po zasnoubení přišla na scénu lady Bracknellová, která byla zástupkyní „nejvyšší“ aristokracie. Neuznávala nikoho, kdo se do aristokratické společnosti dostal jiným způsobem, než že by se do ní narodil. Pokrytecky vyslýchala Jacka, aby zjistila, zda by si ho Gvendolína mohla vzít. Neptala se na city, které k sobě dva mladí lidé chovali, jediné, o co se zajímala, byl původ a majetek. Za naprosto nedostačující považovala Jackův dům na venkově, neboť: „*Nikdo přece nemůže chtít, aby se dívka tak prostinká a nezkažená jako Gvendolína usadila na venkově.*“²⁰¹ Jack ji však ujistil, že vlastní dům i v Londýně. Pokrytecky se lady Bracknellová zachovala i ohledně Jackova původu. Když jí sdělil, že byl nalezen v příruční brašně, lady Bracknellová mu nakázala, aby si našel alespoň nějaké příbuzné, než bude po sezóně.²⁰²

Lady Bracknellová dávala opakovaně najevo své „vysoké“ postavení, které ji mělo opravňovat urážet ostatní lidi jiného postavení. Algernon si vymyslel přítele Bunburyho. Poté, co na něj zeptala lady Bracknellová, Algernon řekl, že je Bunbury pryč, neboť vybuchl, načež lady Bracknellová odpověděla: „*Vybouchl? To byl tedy obětí nějaké revoluční násilnosti? Nebylo mi známo, že se pan Bunbury zabývá sociální politikou. Jestli se jí opravdu zabýval, pak byl za tu zvrácenost po zásluze potrestán.*“²⁰³

Zcela pokrytecky se opět chovala lady Bracknellová při svolení sňatků. Nebyla ochotna přistoupit na sňatek Algernona s Cecílií, neboť jako schovanka pana Jacka, neměla odpovídající postavení. Po zjištění, že Cecílie vlastnila mnoho peněz, se lady Bracknellová rozhodla, že by k sňatku mělo dojít. Zároveň se domnívala, že její postavení by ji mělo umožnit schválit sňatek, aniž by se zeptala Jacka. Jack však sňatek schválit nehodlal, dokud by lady nepovolila jeho sňatek s Gvendolínou. V této vzniklé situaci se lady Bracknellová opět zachovala pokrytecky, když omlouvala Algernona z činů, které Jackovi odpustit nemohla.²⁰⁴

Wilde se ve své kritice zaobíral i snobstvím, které provázelo viktoriánskou společnost. Lady Bracknellová si před sebe posadila slečnu Cecílii a hodnotila ji pouze podle její brady: „[...] *Znalost vystupování ve společnosti se pozná podle toho, jak kdo nosí bradu. Ted' právě se nosí brady velmi vysoko. [...] Profil slečny Cardewové jasně*

---

¹⁹⁹ WILDE, *Jak je důležité mít Filipa*, s. 22.

²⁰⁰ AHMED.

²⁰¹ WILDE, *Jak je důležité mít Filipa*, s. 26.

²⁰² Tamtéž, s. 28.

²⁰³ Tamtéž, s. 75.

²⁰⁴ AHMED.

ukazuje na společenské možnosti.“²⁰⁵ Poté, co Algernon ujistil lady Bracknellovou, že společenské možnosti neměli na něj vliv, se opět ukázala pohrdavost a pokrytectví lady Bracknellové, když odpověděla: „*O společnosti se nikdy nevyjadřuj pohrdavě, Algernone. To dělají jen lidé, kteří se do ní nemohou dostat.*“²⁰⁶ Jedním dechem však dodala: „*Ale já stejně neschvaluji sňatky pro peníze. Když jsem si brala lorda Bracknella, neměla jsem vůbec žádný majetek, ale ani na okamžik jsem si nepřipustila, že by to mohlo stát v cestě.*“²⁰⁷

Wilde tímto dílem představil aristokratickou společnost jako sobeckou a neochotnou skupinu lidí, která nelibě přijímala ty, kteří dosáhli úspěchu prací. Zároveň poukázal na skutečnost, že společnost vnímala za důležité triviální záležitosti.²⁰⁸

4.3 De Profundis

V posledních měsících svého trestu napsal Oscar Wilde dokument, který byl vydán až po jeho smrti roku 1905 jeho přítelem Robertem Rossem. Wilde po svém propuštění předal Rossovi dokument, ke kterému měl opatřit kopie a originál darovat *Bosiemu*. Ross po Wildeově smrti vydal tento dokument pod názvem *De Profundis*. Značně zkrátil obsah, zároveň chyběla jakákoli zmínka, že se původně jednalo o dopis *Bosiemu*. Robert Ross vybral k publikaci hlavně ty části, ve kterých se Wilde věnoval oslavě Boha, a tak publikovaný dokument působil na společnost odlišným způsobem, než jaký byl původní záměr. Avšak i tento spis, který měl působit dle Roberta Rosse působit jako pokání, obsahoval kritiku společnosti, která ho odsoudila.²⁰⁹

První recenze spisu *De Profundis* byly pochvalné. Lidé vnímali toto dílo jako Wildeovu „nejvyspělejší“ práci a domnívali se, že se Wilde tímto dokumentem vzdal svého předchozího života a oddal se viktoriánské morálce. Zároveň se objevovaly názory, že pro Wildea bylo vězení vykoupením, a stal se tak „opravdovým člověkem“.²¹⁰ Proti těmto pozitivním recenzím se postavil irský dramatik George Bernard Shaw. Varoval před kladným přijetím knihy, neboť dle něj to mělo za následek „*ponižování celé aféry na úroveň sentimentální tragédie*“.²¹¹ Kladné hodnocení *De Profundis* bylo zřejmě způsobeno právě Rossovými úpravami. Předložil tak společnosti

---

²⁰⁵ WILDE, *Jak je důležité mítí Filipa*, s. 78.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ AHMED.

²⁰⁹ DOYLEN, s. 548.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ BUCKTON, s. 138.

„nového“ Wildea, který uznal své chyby.²¹² Viktoriánská společnost tak dostala svého. Přála si, aby vězení působilo hrůzným dojmem, což Wilde v díle *De Profundis* potvrdil. Nikdo se už však nezamyslel nad tím, zda je takové zacházení s člověkem morální. Wilde si ale ani v tomto díle neodpustil kritizovat společnost, která ho poslala na dva roky do vězení.

V díle *De Profundis* Wilde napsal: „*Ovšem, trpěl jsem za mnohé, čeho jsem přesvědčen, že jsem nespáchal, ale naopak zase je mnohé, čeho jsem přesvědčen, že jsem se dopustil, a ještě více je v mém životě, z čeho nebudu nikdy obviněn.*“²¹³ Jinými slovy, Wilde nepopíral, že v životě spáchal věci, za které by mohl být odsouzen, avšak svůj trest, který byl zhmotněn dvěma lety ve vězení, nepřijal. Dalším důkazem, že Wilde nelitoval svého života, byl vyjádřen dále, kde napsal: „*Nelituji ani okamžik, že jsem žil rozkoší. Činil jsem tak zplna, jak třeba činit vše, co činíme.*“²¹⁴ Společnost Wildea obvinila z toho, že hostil a nalézal rozkoš mezi nemravnými lidmi. I na tento názor měl svou odpověď: „*V mých očích byli nejzářivějšími ze všech pozlacených hadů a jed byl částí jejich dokonalosti. Nestydím se nijak, že jsem je znal. Byli nanejvýš zajímaví.*“²¹⁵

Podobně kriticky ke společnosti se Wilde vyjádřil, když popisoval své zkušenosti s převozem do vězení: „*Ode dvou do půl třetí hodiny odpolední bylo mi tehdy stát v trestaneckém ústrojí a v poutech na prostřední platformě nádraží Clapham Junction, vystaven pohledům všech lidí. [...] Každý se smál, když mne viděl. Při každém vlaku, který přibyl, přibývalo diváků. Bavili se bezmezně. To bylo ovšem potud, pokud nevěděli, kdo jsem. Když se o tom dověděli, smáli se ještě více. [...] Ano, začal jsem opravdově litovat více lidí, kteří se mi smáli, než sebe samého.*“²¹⁶ Wilde v této pasáži vytkl společnosti, jakým způsobem zacházela s vězněm, zároveň tak opět upozornil na přetvářku společnosti. Jeden den byl „miláčkem“, druhý den neznamenal nic.

S dílem *De Profundis* byla úzce spojena otázka Wildeovy homosexuality, i když se Robert Ross snažil tyto náznaky z díla vymazat. Je tak na tomto místě nutné zasadit dílo do kontextu tehdejšího vnímání homosexuality. Dílo *De Profundis* bylo napsáno, když byl Wilde ve vězení. Byl odsouzen zákonem, který vznikl téhož roku, kdy byl Wilde souzen. Zákon o homosexualitě byl původně vytvořen pro zcela jiné případy,

---

²¹² Tamtéž.

²¹³ WILDE, *De Profundis*, s. 26–27.

²¹⁴ Tamtéž, s. 42.

²¹⁵ Tamtéž, s. 85.

²¹⁶ Tamtéž, s. 81–82.

kteře souvisely s anglickým veřejným vzděláváním. Realita anglického veřejného školství 19. století spočívala v umístění chlapců do škol, kde se setkávali s homosexuálními narážkami. Pokud se tyto narážky a činnosti děly „utajeně“, nebyl důvod reagovat. S určitou nadsázkou byla homosexualita na školách chápána jako žádoucí. Pokud však byl učitel či student konfrontován svou homosexualitou, ostatní chlapci pokrytecky odsoudili ty, kteří porušovali morální normy, i když se pravděpodobně těchto aktivit sami účastnili. Podnětem k vytvoření zákona byla skutečnost, na kterou upozorňoval například deník *Pall Mall Gazette*, který informoval o nedobrovolné prostituci chlapců i dívek. V teoretické rovině měl zákon chránit především děti, které se setkali se sexuálním obtěžováním, avšak konečná verze zákona hovořila, mimo jiné, o tvrdém potrestání všech homosexuálních styků mezi muži. Homosexualita se tak stala v anglickém prostředí zločinem proti přírodě a byla trestána obdobně jako znásilnění či násilný útok.²¹⁷ Pokrytecká viktoriánská společnost v rámci svých dvojích životů homosexualitu přijímala, avšak ve veřejné diskusi byla homosexualita zavrženíhodná.

Wilde se za svou homosexualitu nikdy neomluvil, a ani to nevnímal jako něco, za co by se měl omlouvat. Když mu lidé radili, aby se vzdal svých předchozích rozhodnutí, napsal v *De Profundis*: „*Litovat svých vlastních zažití je totéž jako znásilnit svůj vlastní rozvoj. Zapřít svá vlastní zažití je totéž jako položit svému vlastnímu životu na rty lež. Není to o nic méně, než kdyby kdo chtěl zapřít svou duši.*“²¹⁸

---

²¹⁷ BULLOUGH, Bonnie, BULLOUGH, Vern, *Homosexuality in Nineteenth Century English Public Schools*. In: *International Review of Modern Sociology*, 9, 1979, 2, s. 261–267.

²¹⁸ WILDE, *De Profundis*, s. 25–26.

5 ZÁVĚR

Oscar Wilde se díky své kontroverzní tvorbě a stylu života stal jednou z nejméně výraznějších uměleckých osobností druhé poloviny 19. století. Za své umělecké počiny byl evropskou/britskou společností milován i nenáviděn a vždy budil kontroverze svými paradoxními výroky. Wildeova díla vyvolávala v tehdejší viktoriánské společnosti rozporuplné reakce a pravidelně se stávala součástí rozhovorů nejen v uměleckém, ale také aristokratickém prostředí.

Navzdory mnoha negativním recenzím, které se pravidelně objevovaly v nejrůznějších anglických denících, zažila Wildeova díla mimořádný úspěch. Nabízí se tedy otázka – jakým způsobem Wilde provokoval tehdejší společnost a proč i přes jeho výtky byla díla tak populární. Wildeovy hlavní znaky kritiky spočívaly v poukázání na pokrytecké chování společnosti, které vyjadřoval pomocí dialogů svých postav či samotného děje. V románu *Obraz Doriana Graye* byly výtky kvalitně schovány a čtenáři se odhalily až po podrobném zkoumání románu. Wilde dokázal v tomto románu zobrazit dvojitý život Viktoriánů pomocí hlavní postavy Doriana Graye a jeho obrazu. Dorian Gray byl oblíbený pro svou krásu a úctyhodnou pověst, avšak společnost nevěděla, že Dorian skrýval své hříchy, které se zobrazovaly na namalovaném obraze malíře Basila Hallawarda. Dalším výrazným momentem byla část o Alanu Campbellovi, který raději spáchal trestný čin, který by nebyl nikdy odhalen, než aby čelil svým předchozím rozhodnutím, které by ho stály ztrátu dobré pověsti, která byla tehdejší společností chápána jako jeden z nejméně významnějších aspektů. V divadelních hrách byla kritika znázorněna pomocí dialogů. Analyzované čtyři hry měly některé společné prvky, které se prolínaly celým dějem. Hlavní výtku spočívala opět ve vedení dvojitého života Viktoriánů a nemožnosti uzavření sňatku z lásky. Například v divadelní hře *Jak je důležité mítí Filipa* Wilde prezentoval pomocí lady Bracknellové hodnoty, která zastávala společnost. Lady Bracknellová nepovolila sňatky, které se jí jevily jako nevýhodné, a souhlasila s nimi až v momentě, kdy se odhalilo bohatství jedné z postav. Naopak ve spise *De Profundis* byl znatelný Wildeův vzdor vůči jeho odsouzení za homosexuální styk, znatelné je ale i již několikrát zmíněné pokrytectví, které souviselo s jeho odsouzením. Odpověď na otázku, proč byla Wildeova díla tak populární, i přesto, že v nich silně projevoval svůj nesouhlas s nastavenými pravidly, tkvěla v chápání divadla během viktoriánské éry. Divadlo mělo působit převážně odlehčeným dojmem, a člověk se zde měl setkat s neškodnou zábavou, která odpovídala viktoriánským

normám. Je jistě pravdou, že od 70. let 19. století se divadelní prostředí začalo měnit a objevovaly se i intelektuálně náročnější představení, avšak původní pojetí divadla, jakožto místa pro zábavu, zůstalo v podstatě neměnné po celou viktoriánskou éru.²¹⁹ Wildeovy hry tak mohly divákům posloužit jako pouhý zdroj zábavy, při které se bavili nad konverzacemi a výroky, které sami používali, aniž by se zamysleli nad vážností Wildeem rozebíraných témat. Nabízí se však ještě jedno vysvětlení, které autorka předkládané bakalářské práce považuje za pravděpodobnější, avšak to nutně neznamená, že by popírala validitu předchozí teorie. Úspěch Wildeových her mohl souviset dvojitým životem Viktoriánů – což vedlo k neskonalému pokrytectví, které se prolínalo celou aristokratickou společností. Obecně by bylo možné konstatovat, že ve veřejném životě byly po celou dobu trvání viktoriánské éry v zásadě morální pravidla a hodnoty dodržovány. Naopak odchýlení od norem se tvrdě trestalo ztrátou dobré pověsti a daný člověk byl společností zdiskreditován. Tento společenský tlak však způsobil nutkání vytvořit si „utajený“ život, který se neřídil obecně sdílenými konvencemi. A tak je velice pravděpodobné, že jeden večer si společnost „nasadila masku“, bavila se Wildeovými aforismy a paradoxy, přičemž druhý večer se stejná skupina lidí sešla v salonu a hrála svou druhou hru – umírněných a věrných zastánců viktoriánských norem.

S problematikou dvoutvářnosti společnosti souvisí i druhá otázka, na kterou je nutné odpovědět – proč došlo k tak výrazné a rychlé změně názorů při soudu s Oscarem Wildeem. Svou roli zde sehrála již zmíněná přetvářka společnosti, která byla jedním z klíčových témat Wildeovy tvorby. Na počátku celého sporu mezi Oscarem Wildeem a markýzem z Queensberry stála žaloba markýze z Queensberry za urážku na cti. Queensberry po odehrané hře *Jak je důležité mítí Filipa* zanechal Wildeovi dopis se slovy: „*Oscaru Wildeovi, co se chová jako sodomita.*“²²⁰ Oscar Wilde po zažalování markýze čekal, že bude vítězem. Předpokládal, že společnost i soud budou stát po jeho boku, avšak soud markýze osvobodil a začalo se schylovat hlavnímu soudu, při kterém měl být Wilde obviněn za trestní čin hrubé neslušnosti proti dobrým mravům. Wilde, včetně přítomných u soudu, nevěřil, že nebude obviněn. Společnost, která opravdu Wildea zpočátku podporovala, nakonec svůj názor změnila, a to proto, že se u ní projevovalo pokrytectví, které Wilde tolik kritizoval. Pravděpodobně hrál svou roli také strach z toho, jakou dohru by mělo obhajování již odsouzeného člověka. Po vynesení

---

²¹⁹ OLIVERIUSOVÁ, s. 192.

²²⁰ FANEL, s. 263.

rozsudku Wilde zažil ponižování od lidí, kteří mu předchozí týden tleskali za úspěchy jeho her. Pokrytecky stáli za markýzem z Queensberry, i když většina přítomných pravděpodobně tušila, že svědci byli podplaceni. Při převozu do věznice, jak Wilde popisoval v díle *De Profundis*, zažil posměch a plivání do obličeje. Takto přehnaná a rychlá změna názorů společnosti tedy pramenila z její „věrnosti“ k morálním zásadám. Dodržovala ji však mnohdy jen proto, aby neztratila své postavení, i když cena za tuto neupřímnost byla vysoká – společnost se tím vzdala svých vlastních pocitů a tužeb.

Oscar Wilde se však nestal zapomenutou osobností konce viktoriánské éry. Jeho divadelní hry jsou stále uváděny na nejvýznamnějších jevištích světa. V českém prostředí se opakovaně uvádějí všechny čtyři Wildeovy konverzační komedie v Národním divadle Brno, Moravském divadle v Olomouci, ale i v menších divadlech, jako je například ostravské divadlo Mír.²²¹ Kniha *Obraz Doriana Graye* se dočkala několika zfilmovaných verzí a režiséři se zaměřili nejen na Wildeovu tvorbu, ale také na jeho život. Nejnovějším počinem je film *Šťastný princ (The Happy Prince)*, který zobrazuje Wildeovy poslední tři roky života v exilu.²²²

Wilde poznamenal společnost také z hlediska boje za zrušení Laboucherova dodatku, dle kterého se měl trestat jakýkoli projev homosexuality. Wildeovo svědectví o hrůzách, které prožil ve vězení, používali homosexuálové 20. století jako důkaz pro nemorálnost společnosti, která trestala člověka za to, kým byl. Laboucherův dodatek byl zrušen až roku 1967, avšak byl zahrazen novým *Zákonem o sexuálních trestních činech (Sexual Offences Act 1967)*.²²³ Zákon sice povolil homosexuální činy mezi dvěma dospělými lidmi nad 21 let, avšak rovnost nepřinesl. Zásadním zlomem se stal až rok 2013, který umožnil partnerům stejného pohlaví vstoupit do manželského svazku (tento zákon se týká pouze Anglie a Walesu).²²⁴ Oscar Wilde se tak stal ikonou boje za práva homosexuálů, která byla uznána až 113 let po jeho smrti.

Autorka bakalářské práce by zároveň ráda věnovala poslední odstavec práce předkládané milosti pro Oscara Wildea. Anglická královna Alžběta II. totiž roku 2017

---

²²¹ *Aktuální a neaktuální inscenace Oscara Wildea*. In: i-divadlo [online]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/vysledek-hledani/?search=oscar+wilde&send=Hledat> [cit. 2020-05-11].

²²² *The Happy Prince*. In: IMDb [online]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt2404639/> [2020-05-11].

²²³ *Sexual Offences Act 1967*. In: Parliament of UK [online]. Dostupné z: <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/private-lives/relationships/collections1/sexual-offences-act-1967/sexual-offences-act-1967/> [cit. 2020-05-11].

²²⁴ *A short history of LGBT rights in the UK*. In: British Library [online]. Dostupné z: <https://www.bl.uk/lgbtq-histories/articles/a-short-history-of-lgbt-rights-in-the-uk> [cit. 2020-05-11].

podepsala dokument, kterému se přezdívá Turingův zákon,²²⁵ díky kterému došlo k omilostnění až 75 tisíc mužů, kteří byli potrestáni zákony proti homosexualitě.²²⁶ Tento zákon však vyvolal mnoho kontroverze. Většina dosud žijících lidí, kteří byli v minulosti potrestáni, omilostnění nepřijali, neboť toto „odpuštění“ vnímali jako zcela nedostatečné a odpuštění v podstatě uznává, že dotyčný člověk se dopustil něčeho špatného, což mu bylo nově prominuto. Také autorka bakalářské práce považuje udělení milosti za nedostačující. I přes to, že je dnes Oscar Wilde chápán jako klasik anglické literatury, se mu nedostalo omluvy a Turingův zákon na tom v podstatě nic nezměnil.

---

²²⁵ Podle Alana Turinga, významného matematika, který v 50. letech 20. století prošel chemickou kastrací, která byla nařízena jako trest pro homosexualitu.

²²⁶ *Policing and Crime Act 2017*. In: legislation.gov.uk [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/3/section/164/enacted> [cit. 2020-05-11].

6 BIBLIOGRAFIE

6.1 Literatura

ADUT, Arin, *A Theory of Scandal: Victorians, Homosexuality, and the Fall of Oscar Wilde*. In: *American Journal of Sociology* 111, 2005, 1, s. 213–248.

ALBRECHT, Jaroslav, *Přehledné dějiny anglické literatury*, Třebechovice pod Orebem 1947.

BAKER Jr, Houston A., *A Tragedy of the Artist: Picture of Dorian Gray*. In: *Nineteenth-Century Fiction* 24, 1969, 3, s. 349–353.

BECKEROVÁ, Karin, *Literární dandysmus 19. století ve Francii*, Praha 2013.

BREUER, Rolf, *Paradox in Oscar Wilde*. In: *Irish University Review*, 23, 1993, 2, s. 224–235.

BUCKTON, Oliver S., *Secret Selves. Confession and Same-Sex Desire in Victorian Autobiography*, Chapel Hill 1998.

BULLOUGH, Bonnie, BULLOUGH, Vern, *Homosexuality in Nineteenth Century English Public Schools*. In: *International Review of Modern Sociology*, 9, 1979, 2, s. 261–269.

COBLENCEOVÁ, François, *Dandysmus. Povinnost pochybnosti*, Praha 2003.

DAVIES, Norman, *Ostrovy, dějiny*, Praha 2003.

DOYLEN, Michael R., *Oscar Wilde's "De Profundis": Homosexual Self-Fashioning on the Other Side of Scandal*. In: *Victorian Literature and Culture* 27, 1999, 2, s. 547–566.

ELLMANN, Richard, *Oscar Wilde*, New York 1988.

FANEL, Jiří, *Gay historie*, Praha 2000.

FIALA, Václav, *Umělecká Paříž. Průvodce po stopách spisovatelů, básníků, malířů, hudebníků a bohémů*, Praha 2015.

GRECH, Leanne, *Oscar Wilde's Aesthetic Education: The Oxford Classical Curriculum*, Sunshine West 2019.

HARRIS, Frank, *Oscar Wilde*, New York 1989.

HART-DAVIS, Rupert, *The letters of Oscar Wilde*, Londýn 1962.

HARRISON, John F. C., *Late Victorian Britain 1875–1900*, New York 1991.

HOLLAND, Vyvyan, *Oscar Wilde*, New York 1991.

- HYDE, Montgomery, *Oscar Wilde*, New York 1975.
- KIDD, Chelsea E., *The Uselessness of Art: Critique and Contradiction in The Picture of Dorian Gray*. In: *Papers and Publications: Interdisciplinary Journal of Undergraduate Research* 6, 2017, 16, s. 83–88.
- MAUROIS, André, *Dějiny Anglie*, Praha 1993.
- MILIČKA, Karel, *Od realismu po modernu*, Praha 2002.
- MORGAN, Kenneth Owen a kol., *Dějiny Británie*, Praha 1999.
- MURRAY, Douglas, *Bosie. A biography of Lord Alfred Douglas*, New York 2000.
- NICHOLLS, Mark, *The Importance of being Oscar: The Wit and Wisdom of Oscar Wilde Set Against His Live and Times*, New York 1980.
- OLIVERIUSOVÁ, Eva, GRMELA, Josef, HILSKÝ, Martin, MAREK, Jiří, *Dějiny anglické literatury*, Praha 1988.
- PEARSON, Hesketh, *Five plays by Oscar Wilde*, New York 1961.
- PEARSON, Hesketh, *The Life of Oscar Wilde*, Londýn 1946.
- SHERARD, Robert H., *The Life of Oscar Wilde*, Londýn 1906.
- SCHIFFER, Daniel S., *Dandysmus, poslední záblesk heroismu*, Praha 2012.
- STŘÍBRNÝ, Zdeněk, *Dějiny anglické literatury (1)*, Praha 1987.
- STŘÍBRNÝ, Zdeněk, *Dějiny anglické literatury (2)*, Praha 1987.
- THOMPSON, Francis Michael Longstreth, *The Rise of the Respectable Society. A social History of Victorian Britain 1830–1900*, Londýn 2016.
- WILDE, Oscar, *Bevýznamná žena*, Praha 1914.
- WILDE, Oscar, *De Profundis*, Olomouc 1995.
- WILDE, Oscar, *Ideální manžel*, Praha 2007.
- WILDE, Oscar, *Jak je důležité mítí Filipa*, Praha 2005.
- WILDE, Oscar, *Obráz Doriana Graye, Cantervillské strašidlo*, Praha 2016.

6.2 Internetové zdroje

- AHMED, Maroof, *Criticism in Oscar Wilde's The Importance of Being Earnest*. In: Academia.edu [online]. Dostupné z: https://www.academia.edu/34774153/_Criticism_in_Oscar_Wildes_The_Importance_of_Being_Earnest_ [cit. 2020-05-07].

Aktuální a neaktuální inscenace Oscara Wildea. In: i-divadlo [online]. Dostupné z: <https://www.i-divadlo.cz/vysledek-hledani/?search=oscar+wilde&send=Hledat> [cit. 2020-05-11].

A short history of LGBT rights in the UK. In: British Library [online]. Dostupné z: <https://www.bl.uk/lgbtq-histories/articles/a-short-history-of-lgbt-rights-in-the-uk> [cit. 2020-05-11].

BUZWELL, Greg, *Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray.* In: British Library [online]. Dostupné z: <https://www.britishlibrary.cn/en/works/picture-of-dorian-gray/> [cit. 2020-05-03].

DUGGAN, Patrick, *The Conflict Between Aestheticism and Morality in Oscar Wilde's The Picture of Dorian Gray.* In: Boston University. Arts and Sciences Writing Program [online]. Dostupné z: <https://www.bu.edu/writingprogram/journal/past-issues/issue-1/duggan/> [cit. 2020-05-03].

Historical Background, Life in Victorian Prisons. In: National Archives [online]. Dostupné z: <https://www.nationalarchives.gov.uk/education/prisoner4099/historical-background/default.htm> [cit. 2020-01-16].

How did people react to Oliver Twist when the novel was first published?. In: eNotes Editorial [online]. Dostupné z: <https://www.enotes.com/homework-help/need-help-oliver-twist-need-react-560936> [cit. 2020-02-13].

Irish Myths and Legends. In: Irish Myths and Legends [online]. Dostupné z: <http://www.irelandsmythsandlegends.com/> [cit. 2020-02-21].

Isola Wilde. In: Women's Museum of Ireland [online]. Dostupné z: <https://womensmuseumofireland.ie/articles/isola-wilde--2> [cit. 2020-02-22].

Policing and Crime Act 2017. In: legislation.government.uk [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/3/section/164/enacted> [cit. 2020-05-11].

Sexual Offences Act 1967. In: Parliament of UK [online]. Dostupné z: <https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/private-lives/relationships/collections1/sexual-offences-act-1967/sexual-offences-act-1967/> [cit. 2020-05-11].

The Happy Prince. In: IMDb [online]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/title/tt2404639/> [2020-05-11].

7 RESUMÉ

This bachelor's thesis focusses on the life and work of Oscar Wilde and the controversies he provoked in the Victorian society. The aim of this bachelor thesis is to analyse Wilde's life and work in the context of the Victorian era, describe important moments in British social and cultural history of the 19th century and place Oscar Wilde's life journey in this context. The purpose is also to provide an analysis of Wilde's works. Moreover, the thesis also aims to capture the features of Wilde's critique and describe its subsequent acceptance by Victorian society.

In London, Oscar Wilde first worked as a journalist and later as an artist. Wilde's goal was to criticize the society for its excessive observance of Victorian morality, which eventually led to hypocrisy and Victorians living "double" lives.

The bachelor's thesis aims to find and explain examples of Wilde's critique in his selected works. Among Oscar Wilde's most notable works are *The Picture of Dorian Gray*, four conversational comedies - *Lady Windermere's Fan*, *A Woman of No Importance*, *The Ideal Husband*, and the most successful play *The Importance of Being Earnest*. Also, the *De Profundis* capturing Wilde's feelings in prison is worth of mentioning.

The turning point in Wilde's life was his conviction and imprisonment for gross indecency in 1895. During the trial, Wilde was publicly disgraced and the society that first loved him started to call for Wilde's imprisonment. Wilde was imprisoned for two years for his homosexuality. After his release, he was forced to live in an exile in France, under the name of Sebastian Melmoth. He died in poverty and almost alone in a small hotel in 1900.

This bachelor's thesis presents the life and work of Oscar Wilde, who was punished by the society for being himself. In 2017, Queen Elizabeth II signed the Policing and Crime Act, called also "Turing Law", which retroactively pardoned 75,000 men for their convictions of homosexuality, including Oscar Wilde.